

קוצות]. ויהי בארבעים שנה וכו'. דבר משה אל בני ישראל. ור"ל גם לפשוטי בני דבר משה שיטו און שומעת לקבל דברי תוכחה. כשחכם יושב ודורש לעם בני ואם משה רבינו כח זה ביד ראשי עם בני. אשר הם בחי' משה שכאשר יפתחו פיהם בדברי תוכחה. ולהורות לעם הדרך ילכו בו. יהיה דבריהם כחלי אש. ויליהבו לבבות עם בני. ויכנסו דבריהם באזניהם. ואם אכן הוא נמוח.

אן יאמר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל. ע"ד ששמעתי ממורי. הה"ק מפרשישחא ז"ל כי עלה היעושה לאדם שנפשו חשקה לשוב בתשובה שלימה לפניו ית'. שילמד כל השנה ספר משנה תורה. ובזה יתעורר לבבו לתשובה. וזה אפשר לרמוז כאן. אלה הדברים. דברי תוכחה אלה שבספר זה. דבר משה אל כל ישראל. שבכל דור ודור:

מגילת איבה

איבה ישנה ביד כו'. בכה הבכה בלילה ודמעתה על לחיה. און לה מנחם מכל אוהביה כו'. כי ה' הוגה על רוב פשעי' במדרש רבה יכול על מגן ת"ל על רוב פשעיה [והוא לכאורה משולל הבנה. דמאי ס"ד על מגן]. ויאח מן בם ליון כל הדרה. זה השכינה ד"א אלו הסנהדרין. ד"א אלו תלמידי חכמים להבין אלה הפסוקים ודברי המדרש נקדים משל אחד למלך שה' לו בן יחיד ואמו אהבו והבן הלך אחר שרירות לבו. ויחליב על דרך לא טוב. ומרד באביו המלך. ויסרהו המלך ביסורים קשים עד אשר נפל למשכב. ויחלה עד מאוד. ויכמרו רחמי האב על בנו. ושלח אחר רופא מומחה מאוד ויטו עליו לרפאות את בנו. וזוה הרופא להקין נמנו דמים רבים. ואם לו עלוקות למאון ממנו דם רב גם עשה לו רטיות הרבה עד אשר ה' לו יסורים רבים מהם. ובחוק יסורים הגדולים אשר ה' לו. בא לביתו שר אחד אשר ה' שונא גדול לבן המלך מעולם. ואיבה גדולה היחה

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל. הקשה המפרשים וכי אפשר לדבר בפעם אחד עם כל ישראל יחד. בני למה שינה כאן הלשון מכל התורה. שמכונים בני ישראל. וכאן אל כל ישראל. ואפשר לומר כי הכתוב בא ללמד. לכל דור ודור ודורשיו. דור ודור ומנהיגיו. לכל ימנע החכם היושב בשער ומורה בעם. מלדרוש לעם דברי תוכחה ולהוכיח אותם על פניהם. לדר כי חם אולי דבריו לא יכנסו בלבם. ולא יעשה פרי. ומוטב שיהיה שוגגין ואל יה מזידין. או כפי אמרם ז"ל תמה אני אם יש בדור הזה מי שיוכל להוכיח וכו' עול קיסם מבין עיניך. יאמר לו עול קורה מבין עיניך. אמנם באמת משום זה לא ימנע מלקיים מצות עשה הוכח תוכיח את עמיך. [וכמ"ס ביחזקאל ואתה כי הזהרת וכו' את נפשך הלת]. וידע נאמנה כי צעת אשר החכם יושב ודורש ומורה ומוהיר את העם. אז הוא בבחי' משה ומשה ממש מדבר מחוך גרונו. [והוא בבחי' כשופר הרם קולך. אשר השופר בעלמו אינו מוליך שום קול ואינו יכול להתפאר בקולו. רק מה שאדם נופח בו]. וזה אלה הדברים. דברי תוכחה. אשר דבר משה [תמיד] אל כל ישראל. הם ראשי עם בני ישראל. המכונים בשם כל ישראל. להיותם בחי' כללות ישראל. ויראה כשראשי עם בני דורשים דברים ומלואים בטוב ומזהירים ומשמיעים לעם דברי תוכחה. צעת ההוא דבר משה אליהם. ובחי' משה מדברת מחוך גרונו. וכמבואר בספרים. כי לדיק הדור הוא בחי' משה. כאמרם ז"ל משה שפיר קאמרתי. [וכבר אמרנו ותלבש אסתר מלכות. ודרשי ז"ל שלבשה רוח הקודש. יראה ע"ד שנאמר ביחזקאל הבה ממך בגדים לואים והלבש אותך מחלצות. כי האיש ההולך לעשות איזה מזה. בפרט מזה דרבים. כמו לדרוש דרבים. ולבקש רחמים עבור בני. לריך להסיר ממנו מקולס בגדים הלאים. היינו כל המדות רעות. וכל דבר בחי' רע. ולהבליש עלמו במחשבות קדושות ומדות

ויאמר הרופא אליו לרפואה דע כי כל אשר אני עושה הוא אך לרפואתו ועוצתו . כי לא מחשבותי ומחשבותיכם . כי ע"פ רבות החולי של בן המלך ועבירת הדמוים בקרבנו לא יועילו עוד כל הקוות וכל הרעיוות אשר נעששה בו . ואם הו' באפשרי להקזיז ממנו כל דמו הו' עוז לו . אמנם זה אי אפשר כי נפש כל בשר דמו הוא . לכן הו' עלתי היעולה בזה . להרבות לו לעזר על לעזר ויגון על יגון בכדי שעי"ז יתמעט חלבו ודמו מעט מעט ובזה יחי' ולא ימות . ועוד אחת הוא בקרב לבי . ואספר אותה לארזי המלך . והוא . כי המוח של בן המלך הוא מלא מוגלה ומים עטורים ואי אפשר זאת לנקותו . אך ע"י רב דמעות עיניו לזאת חשבתי למשפט . כי אך ע"י עזרה ותחבולה הו' . יתרצה לו דמעות עיניו . ולהורידם כנהל ותקוית חזקה וכי בזה ימלא מזור למחלתו האטשה ע"כ המשל . ובזה נבא אל ביאור מקראי קודש אלה והמודרש הו' כי הנמשל הוא דומה ממש להמשל . ומקרה אחד לשניהם . וע"ז מקוקן המקוקן איכה יסבה דד העיר רבתי עם . והו' ארבעים רבים . היתה כאלמנה . בכה חבכה בלילה בעת מרגועה מעט . ודמעתה על לחיה . לזד כי מה זה ועל מה זה אין לה מנחם מכל ארבעיה . וכל רעיה בגדו בה . כי כל מי שהו' ארבעה לה נתיימר משמים ובאשר קראה לאחד מארבעיה נחם אותה . מיד נתיימר ביסורים קשים לעינה . ובשביל זה כל רעיה בגדו בה היו לה לאויבים . היו צריה לראש כל המיזר להם היו לראש . אויביה שלו ונתמדלו ונתגשאו עד למעלה . ע"ז היתה בוכה צמר נפש . וזה שאמר המדרש יכול על מגן . ר"ל כי לכאורה זאת אשר החורבן הו' ע"י שונאיהם עומן ומואב וע"י אדום שהיו שונאים מאז לישראל ובייתר מימי דוד אשר מודם בחבל שני חבלום להמית וחבל אחד להחיות . ואשר ע"י היתה הגרה כפולה ומוכפלת לזד כי שמחו וששו בצרתם . וגם זה שכל ארבעיה השפלו עד לארץ כבודם . עד שכל רעיה בגדו בה . לכאורה זה הו' למגן . ת"ל על רוב פשעיה . זה הוא ג"כ לרפואתה

היתה כבושה בלבו של בן המלך גם עליו . ויהו הבן מלך להוליו ומציתו שלא יראה ברעתו ובלערו לבל יגל לבו כששלונו . וכאשר ראה הרופא כי היטב מרה לו לזה להשר האונא לו שיבא בכל יום לכאן וגדלו מאוד וישארו על כל השמים . וזה הו' למניגת לב . ועיגום נפש . לבן המלך מאוד . ופעם אחד וישקף הבן מלך בעד החלון וירא והגה שר אחד ארבעו מאוד עובר בחוץ ויקרא אליו לסור אל ביתו להתעלם עמו בחבכים . ולהפיג מעט לערו ויגונו . וכשראהו הרופא . לזה ואמר לו לך רד מגדולתך . וישפילה וירמסהו לארץ . ולזה ליסרו ביסורים קשים לעיני בן המלך להיות לו למורת רוח ודאבן נפש . [כי זה הרופא הו' לו רשות והרמנא מהמלך להגביה ולהשפיל לכל אשר יחפוץ . כי אורז לו כי הכל רריך לרפואת בנן] וכן עשה בכל יום בעת אשר הו' לו יסורים גדולים לזה שיבאו לביתו כל שונאיו שישמחו בצרתו בכדי שיהו לבן המלך לעזר על לעזרו ויגון על יגונו . וכל ארבעיו לזה הרופא להורידן מגדולתו וליסרם בעיני בן המלך ופעם אחד ראה הבן מלך את אמו . וביקש מאוד שתבא אליו להשתעשע עמה . ולזה הרופא לסגור הדלת מבלי תת לה לבא אליו . וגם הבן מלך הו' מבקש מאוד שיבואו אליו את בניו וילדיה להשתעשע עמם . לזה הרופא כאשר בניו יהיו נגד חלון אביהם בן המלך . או ירדפם שונאיהם לשבי ולבזיה לעיני אביהם וילדיו הרכים הלכו בלא כח לפני דרוץ ועיני בן המלך רואות . ואין לאל ידו להילם . והנה בלילה כאשר הרופא אין אחרו בבית . הו' בוכה צמר נפש על רב לערו ויגונו . ורעיוניו על משכבו סליקו ויאמר בלבו . היסורין אשר המה לרפואתי ודחי אקבל אותם בזהבה אבל מה לו להרופא . להרבות לי יגון על יגוגי לשוא ולמגן להגדיל שונאי ולשמחם בצרתי ולהשפיל עד לעפר כל אויביי . להיות לי כדי בזיון וקלף . אשר כל זה אינם לתועלת הרפואה . ואך לשבר רוח ולמניגת לב והגה גם אביו המלך תמה על המרמה הגדול הזה מדוע הוא עושה ככה וישאלהו על זאת .

לרפואתה על רוב פשעיה וכמשל הג"ל. וילא מן בת ליון כל הדרה. זה השכינה. וכמשל הג"ל שלא הכיח לחמו לבא אליו. ד"א אלו סנהדרין. ד"א אלו ת"ח הכל ע"ד הג"ל. יגאלינו הש"י מהרה ברוב רחמיו ויגמל את ליון וירושלים. ויוליכנו קוממיות לארצנו אמון:

הספר

הספר וקינה על פמירת הרב הצדיק מופת הדור אשר רבים מבני ישראל הלכו לאורו וחוסים בצלו. כבוד ק"ש מ"ו צ"ב היר"ש מרומנאב זצ"ל.

מיתת מרים לבגדי כהונה לומר לך מה בגדי כהונה מכפרים. [כמבואר בגמרא לך מכפר על עזות מלח. חזן ואפוד מכפר על הרהור הלב]. כן מיתת לדיקים מכפרת. ולכאורה השני מאמרים האלה סותרים זה את זה. וגם קשה הלא עוד מבואר בגמרא קשה מיתת הצדיקים לפני הקב"ה כשריפת בית אלהינו. ומאמר זה הוא לכאורה כמאמר הראשון הג"ל. והוא כמו צבאמ"ק שפך חמתו על עליס ואבנים. כן לדיק נק' ג"כ אבן שחיה שממנו הושחת עולם. ונתפס צעין הדור. אמנם הוא כסותר למאמר הב' הג"ל. איך אפשר לומר שהוא כבגדי כהונה. וגם במקום אחר מבואר שהוא כקרבנות. הלא בכל הקרבנות נאמר לריח נחוח לה'. ובאן הוא קשה לפני מיתת הצדיקים. אמנם להבין זאת נקדים אמרם ז"ל יפה שעה אחת בקורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז. ויפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב. והנה כתיב מי זה האיש ירא ה' נפשו בטוב תלין וזרעו ירש ארץ. ויראה מי זה האיש אשר זוכה לשתי השולחנות ביחד. ר"ל לשני השעות הג"ל. וזהו נפשו בטוב תלין. זה עוה"ב. וזרעו ירש ארץ. זה תשובה ומעש"ט. כי עיקר תולדותיהם של לדיקים מעש"ט. [וכאשר שמעתי אלה תולדות נח. נח הוא בעלמו ה' תולדותיו לגד שמסגל מנות ומעש"ט]. ואמר סוד ה' ליראיו. היראיו הם בסוד כי הם הלגע לכת. וזרעו להודיעם. שהיט"ת מגלה ומודיע אותם דהיינו לאחר פטירתם ידע גדול דקתם. ואז זוכה לשתי השעות ביחד. והיינו כאשר שמו על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק כאשר נתרבו עונות ב"י ח"ו והמקטריגים המקטריגים

גודל חיוב ההספר מבואר (בשמואל ב' כ"א). ויהי רעב צימו דוד שלש שנים שנה אחר שנה ויבקש דוד את פני ה'. ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים. ופרס"י על ענין שאול כו' ולא נספד לפי כבודו. ואל בית הדיי"ס שהרג טוב עיר הכהנים. ומשמע שהראשון קשה מהשני. וברמז"ס מליה להספיד על המת. ומליה להרים קולו צבכי ולעורר לבב העם בכדי להרבות צבכי. ולכאורה קשה מה הרעש הזה ומה יועיל הצבכי. הלא מלינו [שמואל ב' י"ב] בענין הילד אשר לדוד. כתיב ויבקש דוד את האלהים בעד הנער. וילם דוד טוב וכן וכן וכן ארלה. ויקומו זקני ביתו עליו להקימו ולא אבה ולא ברה אחס לחס ויהי ציוס השביעי וימת הילד. ויראו עבדי דוד להגיד לו כי מת הילד. כי אמרו הנה בהיות הילד חי דברנו אליו ולא שמע בקולנו כו'. ויבן דוד כי מת הילד כו' ויקם דוד מהארץ. וירחץ ויטך ויחלף שמלותיו. וישאל וישמו לחס ויחלל. ויאמרו אליו עבדיו מה הדבר הזה אשר עשית כו'. ויאמר בעוד הילד חי למתי ואבכה כי אמרתי מי יודע יחגי ה' וחי הילד. ועתה מת למה זה אני אם האוכל להשיבו עיד אני הולך אליו והוא לא ישיב אלי. הרי שאתר מיתת הילד שוב לא בכה. ומה זה המבואר ברמז"ס להרבות צבכי:

ולתריץ ולהבין דבריו נראה כי מבואר בגמרא לדיק נתפס בעון הדור. [ולכאורה קשה השופט כל הארץ לא יעשה משפט. וכי טוב' חטא וזינגוד מנגיד] מאמר ב' מבואר בגמרא מיתת לדיקים מכפרת על עון הדור וכמבואר במדרש רבה מפני מה נסמכה

צוקטרגיס עליהם ליסרם על עונם . והשי"ת
 צדוד רמזויו עליהם ליקח מהם הגדיק . בכדי
 להיות שם על לב ולהרבות בתשובה ומספידים
 אותו כראוי . כאשר ידעו כ"א נגעי לבבו
 שצטוונתו נתפס הגדיק והאו-קרבן עליהם
 וכל קרבן לרץ וידוי ותשובה : כי קרבן
 בלא תשובה לכלבא אחמסר והוא כקדשים
 בחוק רק עיקר קרבן הוא התשובה שיראה
 את עצמו כאלו הוא נשחט וכאלו נזרק דמו
 כן במיתת הגדיק לרץ כל אדם לשים על לב
 לעשות תשובה שלימה ולפשפש במעשיו ולחפש
 בחורין ובסדקין עד מקום שירו מגעת היעב
 הדק ולהרבות בצדי ולשפוך שיח ותחנונים
 לפני יולרו . ואזי הוא קרבן רטוי לפניו ית' .
 וזו הגדיק זוכה לשתי השעות יחד . היינו כי
 אזי יפה לו שעה אחת קורת רוח בעוה"ב .
 מכל חיי עוה"ז . וגם אז בראותו שעה עלמו
 יפה לו שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז
 כי כל הרהורי תשובה אשר לכל איש ואיש .
 ומעש"ט שלהם . אשר שמו על לבם במיתת
 הגדיק . הכל על שמו ויקרא . כי הוא הגורם
 לזה וזכה לשתי השולחנות ביחד . וזוה מובן
 דברי הילקוט לדיקים במיתתן מולידין יותר
 מחייהם . כי גרמו במיתתהון לתשובה ומעש"ט
 והוא כאלו הוא בעצמו עשאו . כי גדול המעשה
 יותר מהעושה . וזוה מתורץ ב' הואמרים
 הג"ל שהבאתי . כי ודאי מתחלה אך נתפס
 בעון הדור . כי הגם שכונת יולריו ית' הוא
 בכדי לעורר לב העם לתשובה . אמנם הרשות
 נתונה והבחימה ביד האדם . כי הכל בידי
 שמים חוץ מיראת שמים . אמנם כאשר שמו
 על לבם כי מפני רעתם ועוונתם נאסף הגדיק
 ועי"ה הרבו בתשובה ומעש"ט אזי נגמר
 וגשלים כונת השי"ת והוא כקרבן ונח"ר לפניו
 ית' שנשלים ונעשה רטונו . וניחא שפיר ג"כ
 בדוד שלא בכה לאחר מיתת הילד . כי באמת
 דוד עשה תשובה בעוד הילד חי ובכה ומתפלל
 לפני השי"ת שלא ימות הילד . וא"כ לאחר
 מות הילד שפיר אמר למה זה אני אם האוכל
 להשיבו עוד ולפי הג"ל יובן דברי המדרש
 רבה שאמרו המלאכים לפני הקב"ה אדם זה
 שאתה בורא אותו עתיד לתטא לפניך . אם

אחת תלך עמו במדה"ד לא יכול לעמוד לפניך .
 שאלו למלאכים אדם כי יחטא מה יהי עליו
 אמרו ימות . שאלו לתורה אמרה יביא קרבן .
 שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה ובי לחנם
 נקראתי רחום וכי לחנם נקראתי חנון .
 ולכאורה קשה וכי נתקיים כל הדעות . הלא
 בדואי הוא טוה ויעמוד . ולמה מביא המדרש
 כל הדעות . שהי' קודם דעת השי"ת בעלמו
 מה דהוי הוי . אמנם נראה כי הכל אמת
 ולדקו יחדיו . רק כל אחד מפרש דעת הקודם
 והוא כי מלאכים הם הגדיקים . כמ"ש וישלח
 מלאך ויוליאם ממרים . ושאלו למלאכים הם
 נשמותיהם של לדיקים . אשר בהם נמך השי"ת
 בצריחת העולם אדם כי יחטא מה יהי עליו
 אמרו ימות . ר"ל כי הם הגדיקים ימותו לכפר
 על עונם . כי הגדיקים מוסרים נפשם תמיד
 בצביל בני ישראל לכפר עוונותיהם כמו שאמר
 משם רבינו ע"ה ואם אין מחני נח מספרך
 זכו . וכאמרו ז"ל מיתת הגדיקים מכפרת
 כקרבן . וזה שאמרה התורה ג"כ יביא קרבן
 שהוא פירוש על הדעה הא' שאמרו ימות . שר"ל
 כי מיתת הגדיקים הם כקרבן . והשי"ת מפרש
 דעת שניהם שיעשו תשובה . ור"ל כי הכל
 בתשובה תלוי . שאם ע"י מיתת הגדיק יעשו
 העם תשובה ציודי ותרמה וקבלה בלב מהיום
 אזי הוא כקרבן רטוי לפניו ית' . אבל אם ח"ו
 לא עשו תשובה כראוי אזי הוא קשה לפניו
 מיתת הגדיק כשריפת בית אלהיו . והגם
 כתיב [שמואל א' כ"ח] ושמואל מת ויטפדו
 לו כל ישראל ויקברוה ברמה ובעירו . ופרש"י
 שם וטפדו עליוהו אגם בקרתי . והפשוט שכל
 עיר ועיר מספידין אותו . וגם נראה כי כל
 איש מכוונם בשם עיר . כמ"ש עיר קטנה
 ואנשים בה מעט . ור"ל כי כל איש ואיש
 הי' מספיד אותו בקרבן ועשה תשובה . לכן
 אחיי ורעי כל איש ואיש אשר זכה להיות בהספד
 הגדיק הקדוש הזה . ויזכה להרטר בתשובה
 ע"י הספד זה . לא יחשב למשפט כי די
 לו בזה . רק יראה לחזק עלמו מכאן ולהלאה
 וכמבואר בזה"ק . [ומאמר זה הי' מרגלג בפוס
 מרן ארמו"ר מוארקהא ז"ל . על פסוק וידעת
 היום והשבות אל לבבך . חד תרין ותלת .
 ובמסמרים

ובמסחרים תבכה נפשו ביתו לבין קומו ית' בכל לילה אחר חנות. או להטורדים במסחרם עכ"פ איהו שעות קודם אור הבקר שאז הרחמים וחסדים גברו בעולם. ויבכה במר נפשו על חטאיו ויאמר תהלים בטונה וילמוד ספרי מוסר כמו ר"מ ושל"ה הקדוש לעורר לבו לתשובה ואח"כ ילמוד תנ"כ ומשניות וגמרא. ויקבל עליו לעבוד את ה' מהיום ואז אולי יחנן השי"ת עלינו וישלח רפואה שלימה לכל חולי עירנו בכלל כל שאר חולי ישראל. אמנם אם ח"ו אם איתו מספידין כראוי ולשוב בתשובה שלימה לפניו ית'. אזי ח"ו דמו מידיו יבוקש כי היתכן שקרבן נחמד כזה יעלה בלא תשובה ובפרט שכל הקרבנות המה בהמות. אשר אם כי יקריב קרבן לה'. ועמה להשיך כי אהנו ודאי כבהמות לערך לדיק הדור כזה אשר תהלתו מלאה הארץ וה"כ הבהמות מביאין אדם כשר ולדיק לקרבן לה'. ודאי קרבן כזה לדיק להיות בתשובה שלימה לפניו. שלא יהי' בבחי' קשה מיתת לדיקים כשריפת בית אלהינו כי גם שספך חמתו על עניס ואכניס. עכ"פ אזי בגולה זה כמה. כן אם ח"ו לא נעשה תשובה אחר מיתת לדיק זה הגתפס בעונותינו ח"ו דמו מידיו יבוקש כי נחצר עבד מעבדי המקום ב"ה ולא פעל השי"ת כביכול בזה. והנה אמרו כל המתעלל בהספידו של תנ"כ ראו לקוברו בחייו. לזה הייתי מוכרת ומחויב בדבר לעשות הספד זה ולקיים מצוה רבה זו שאין לה דורשין אשר הוא יקר מאוד בעיני השי"ת. ומהראוי להזכיר בהספד זה לעורר קינה ונהי על אדם כשר לדיק וחמיד מ"ו פתחם ועליו ז"ל אשר עלה למרום ונתפס בעונותינו. וחבל על דאבדין ולא משתכחין. ושמעתי הטונה כי הגדיקים במיתתן לא נשכחו מהלב. כי במיתתן נקראו חיים. ואין אדם מקבל תחומין על החי לכן ראוי לעורר אבל וקינה עליהם ולשוב בתשובה שלימה. ובזה נחנעו נשמת הגדיקים ממדרגה למדרגה ללרור בלרור החיים את נשמתם למעלה מכנפי השכינה ויזכו לשתי השעות הג"ל יחד. ובזה מובן דברי הילקוט יפה הספידה לנשמת המת כקשת לחץ מה קשת מעלה את החץ כן

הספידה מעלה את נשמת המת. כי ע"י ההספד והתשובה ומעש"ט שנעשו על ידו הוא זוכה לשתי השעות הג"ל. ועדיין הם עוסקים בתורה ומצות. ובזה מובן דברי המדרש וזאת הצרכה. וימות שם משה וכתבי ויהי שם עם ה' מה כאן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש. יראה כי מקודם נאמר ויבכו בני ישראל את משה. ויתמ"ו ימי בני אבל משה. יראה שהצרכה וההספד ה' בתמימות כרצון ויורינו ית'. והרבו בתשובה ומעש"ט נמלא שכל המלות ומעש"ט הכל על שמו יקרא. ונמלא שעור עומד ומשמש וכמו כן כל הלדיקים עדיין עומדין ומשמשים במרום. ובהי' יהי' למילוי יושר בעדינו שיפלת לנו רפואה שלימה לכל מכאובותנו ולהשפיע לנו ב"י בכל מקומות מושבותיהם רחמים ותפד ויגאלנו גאולה שלימה מהרה א"ס :

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר . אחת החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה . עיין בלבל"ג בתועלת המדות בזה . שראוי לאדם שלא יתפאר בתכמתו ותבניתו לומר שכבר השיג השגה שיעור מה . אך ראוי שיחשוב עלומו חסר מאוד . ותמיד יהי' אך בבחי' התחלה . כי רק בזה יוסיף זריזות לבקש השלימות . הלא תראה כי משה רבינו ע"ה עם חוזק השגתו חושב עלומו כי חסר מאוד עד שאמר אחת החילות להראות והוא אך בבחי' התחלה להבין זה על צדו איך איש אשר מלא רוח חכמה ודעת יחליט בלבבו באמת ותמים שהוא חסר ודיק מכל חכמה . ואך הוא בבחי' התחלה . נקדים לזה מאמר ר' יוחנן . בכל מקום שאמה מולא גדולתו של הקב"ה שם אתה מולא עטופטו . ופי' מורי מקאמיר ז"ל . כי יש שני בחינות גדולה בעולם . אחד . למי אשר תגנו אלהים בעושר וכבוד . לעוב לו . לזכות עי"ו לתורה ומצות להיטב אחריו . ולאכול פירות בעוה"ו . והקפן קיימת לעוה"ב . רב טוב הצפון ללדיקים . ב' . תלילה יש עושר שמור לצעלו לרעתו . וע"פ

אחוי . ר"ל כשהמעלות הללו מביאים אותו לבחי' זו . השכל וידוע אחוי . ירצה שבכל את משכיל לנפשו דרך לידע אחוי . וזה הוא כאשר הוא בחי' שם אהה מולא ענותותו כהג"ל . והוא בחי' החחלה . כי עי"ז יוסיף אומץ לבקש דעת . ובהג"ל יובן . אשר לדיקים המה מרכבה להשכינה . וכל המתגאה כאלו דוחק רגלי השכינה . כי שם אהה מולא ענותותו :

בפסוק

ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים לדיקים ככל החורה הזאת . לכאורה הוי לוי למכתב חקים ומשפטים מזדקים . ושמעתי בשם אדמו"ר הה"ק מוהר"י מסאדוגורי ז"ל . הכוונה כי אורייתא וקוב"ה וישראל חד . וכמו שבחורה יש חקים היינו בלחי מושג טעם הדבר . ומשפטים . היינו שגם דעת האדם שפט כן . כן יש בישראל . ב' בחינות לדיקים . היינו לדיקים שהם בחי' משפטים . כי כל רואיהם יכירו וידעו כי המה זרע בירך ה' . וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליהם . לזד כי הם פרושים מכל עניני עוה"ז מאכילה ושחי' ושינה וכדומה . אמנם יש ג"כ לדיקים אשר הם בחי' חוקים אשר לעיני בני אדם נדמים כשאר האנשים . ובאמת הם לדיקי עולם . וזהו ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים לדיקים . ר"ל לדיקים אשר הם בחי' חוקים ולדיקים אשר הם בחי' משפטים . ככל החורה הזאת . אשר יש בה ג"כ חוקים ומשפטים :

בפסוק

ובקשחם משם את ה' אליך . [להבין כוונת מה שנכתב כאן ב' שמות] ומלאת כו' . ושמעתי בשם אדמו"ר הה"ק ז"ל מלובלין . שאמר כי מקרא זה הוא לנו מלוח הכתובה בחורה ככתובה בשטר דמיה . שכאשר אדם מבקש השי"ת בכל לבו ונפשו . בחורה ועבודה . בודאי ימלא . והבא לטהר מסייעין לו . ע"כ . והנה יגיד לנו הכתוב . ויורה לנו חסדי השי"ת . לבל לייאש אדם עצמו ח"ו . אפילו אם עוונותיו עברו ראשו . כמ"ש ועבדתם שם אלהים אחרים כו' . ובקשחם משם את ה' כו' .

ועי"ז אמר שלמה בחכמתו יש חולי רע כו' ועי"ז אמר ר' יוחנן . אם תרצה להשכיל ולידע . באים אשר חננו אלהים בעושר . אם הוא מסוג הא' או הוא מסוג ב' . סימן זה יהי' מסור בידך . בכל מקום שאהה מולא גדולתו של הקב"ה . אם גדולתו ועושרו של זה . הוא גדולתו של הקב"ה . [כי בחי' סוג השני לא יכונה בשם גדולתו של הקב"ה כי כתיב מאתו לא חלא הרעות] מרב טובו וחסדו . אשר חננו אלהים לטוב לו . שם אהה מולא ענותותו . ירצה כי כל מה שנחרכה ועושרו וגדולתו . לפיהן יתרכה ענותותו . ולהיות שפל בעיני עצמו . ולא יולמח על ידי עושר זה שום גאווה והתפארות . ואך יוסיף מדה עטה . איש כזה חרע נאמנה שהוא מסוג הא' . דבר זה כחוב בחורה ושני בניאים ומשולש בכתובים כו' . ירצה כי מלינו בתג"כ . כי אלל גדולת השי" בעלמו אהה מולא ענותותו . ממילא נמשך מזה ג"כ לגשמת ב"י אשר הם חלק אלהי ממעל [כמ"ש ויפח באפיו גשמת חיים . ומאן דנפח מחוס נופח] . שכל מה שנחרכו גדולתם יתרכו ענותותם . כי כל איש אשר זוכה לחכמה . או גבורה ועושר . יושפע מחסדו וגדולתו ית' . לנפשו אשר הוא חלק מאלהותו ית' . יחוייב מזה . שהכל יעיד על החלק . ושיגיב לו עי"ז גם לו . ושם אמלא ענותותו וידע נאמנה . כי אך מתח אלהים הוא . ולא בכחו ועולם ירו עשה החיל הזה . וכמו שפירש בערבי נחל וידעת היום . ירצה כאשר תשיג איזה בחי' השגה ודעת . והשבות אל לבדך . תחזור הכבוד לבעליה . להשי"ת אשר חלק ממנו כביכול . שורה בלבך . ואל תחשוב כי תחמתך עמדה לך להשגה זו . כי באמת השפע אשר יושפע לאדם . בחכמה ובעושר וגבורה . יודרך הנפש על ידו . ויגיע לו מדה השי" ודרכיו . שכל מקום שאהה מולא גדולתו ית' . שם אהה מולא ענותותו כמ"ש ובו תדבק . הדבק במדותיו . וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו . ואל יתהלל גבור בגבורתו . ועשיר בעושרו . כי אם בזאת יתהלל המתהלל [ר"ל מאחרים] השכל וידוע

והבטיח הכתוב . כי גם אז יקובל תשובתו .
ושמעת בקולו . יראה שתזכה לשמוע קולו של
הש"י . והוא הבת קול שזבו בניס שזובים
יהי"ר שמכה לבחי' זו חמן :

בפסוק

וזאת המלצה החוקים והמשפטים
אשר זיה ה' אלהיכם ללמד
אתכם לעשות כו' למען תירא את ה' אלהיך
כו' . אתה ובנך וכן בנך . המקראי קדש
אלה יגידין לנו כי תכלית כוונת לימוד התורה
הוא לשמור ולעשות . כאלמנ תלמוד גדול
שמביא לידי מעשה . ותכלית המעשה הוא
לזכות על ידו לידי יראת השם . כי ע"י
עשיית המצות מזדכך הנפש . ומשיג יראת ה'
וזהו ללמד אתכם לעשות . למען תירא כו' .
ואז תשיג בחי' בכל דרכיך דעהו . כי תמיד
יהי' יראת ה' לנגד עיניו . וזהו למען תירא
כו' לשמור את כל חקתיו ומצותיו כו' .
ותזכה גם לבנים וב"ב יראי השם . כי כח
האב בזבן . וזהו אתה ובנך וכן בנך . כל ימי
חיך [לרבות הלילות . היינו גם צעת לרא
הדומה ללילה לא ימוש יראת ה' מנגד עיניהם]
וגם ע"י יראת ה' החופף עליך תזכה להבין
כוונת שמירה ועשיה לטוב לך . יראה כי
כתיב ישרים דרכי ה' דייקים ילכו בס' ופושעים
יכשלו בס' . אבל אתה תזכה מבחי' דייקים
ילכו בס' . וזהו ושמעת ישראל . לשון הבנה .
ושמרת לעשות אשר יצו לך כמוזבן . וגם
תזכה להשיג בחי' אחרותו ית' שמו בעולם .
ותבא לבחי' אהבת ה' בכל לבבך ובכל נפשך .
וזהו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואהבת
את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך . והנה
כל המעלות האלה אדם זוכה ע"י לימוד
התורה . ושמעתי ממורי ז"ל מווארקי כי
חיוב לימוד התורה הוא דוקא ללמד לאחרים
כמו שנאמר ולמדתם את בניכם . ותלמודים
נקראים ג"כ בניס כמ"ש בני הגביאים . וכמו
הבעל מלאכה כל זמן שאינו עושה מלאכתו .
הגם שכבר למד חומותו בטוב . אינו
נקרא בעל מלאכה . כן הוא בתורה העיקר
ללמד לאחרים :

פי השי"ת רוצה בתשובת הרשעים . והנה
עיקר סבת החפח הוא ללד תסרון האמונה .
אשר עיניו השע מראות ההשגחה פרטיות
מהשי"ת . ובשביל זה הולך אחר תאוה לבו .
וזהו ובקשתם מש"ם . ממקום אשר אתה
שם משפל המדרגה . את ה' אלהיך . יראה
אשר בקשתך יהא שיפודע לך כי ה' המהוה
כל היות . הוא אלהיך האמנית בהשגחה
פרטיות והוא הנותן לך כח לעשות חיל וכל
מחסורך עליו . הבטיח לנו תורתיו הקדושה
ומלאת כי בודאי תמלא מבוקשך . וגם לימד
לנו דעת התורה"ק . כי כל מה שיחסר
לאדם . יבקש זאת מהשי"ת . הן בעניני
עוה"ז . והן בעניני עבודת ה' בתורה ומצות .
ובעניני יראה . כי קרוב ה' לכל קוראיו .
וישמע בקול תפלתו . ועי"ז יחזוק אמונתו .
ויהי' בטובו חזק בה' ולא כראות האנשים
אשר הם יחסר להם מחסורם . הולכים
ודואגים ומלפס מתי תבא לידם . וחושבים
עלה ותחבולה . ובאמת אין עלה ותחמה
ותבונה לנגד ה' ושוא תשועת אדם . ואך
עלה היעולה הוא לבקש ולחנן מאת פני
האדון ה' כי הוא שומע תפלת כל פה והוא
בעיני כחולה אשר יש בידו מזור ותרופה
מרופא מומחה . אשר בודאי עי"ז יהי'
רפואה תעלה למכתו . ומשלים עיניו מזה
אך הולך ודואג מתי יקום מחליו . אשר
בודאי מתחייב זה בנפשו . כן ממש זה
האיש . יש בידו רפואה בדיקה מרופא
מומחה . רופא כל בשר . והוא התפלה .
כמ"ש כי מי נוי גדול אשר לו אלהים קרובים
אליו . כה' אלהינו בכל קראינו אליו [ומה
שנאמר קרובים לשון רבים . יראה כי הוא
ע"ד שכחבו כי מלאכיו יזיה לך לשמך כי
אין מלאך אחד עושה שתי שליחות . והשי"י
יזיה לו מלאכים הרבה . לכל רצוי עניניו] .
ומעלים עינו . ויש בני אדם שהעלימו
עיניהם מתרופה זאת . עד כי נר להם
מאוד . ולעת באו בימים . וזהו בלר לך
ומלאוך כל הדברים האלה באחרי"ת הימ"ם
ר"ל לעת זקנתם . ושבת עד ה' אלהיך .

לנגד עיניו יראת ה' כי טרא האו] ע"כ.
 כן נראה ג"כ כאן אף שאין ביד אדם לקיים כל
 המצוות והתוקים והמשפטים כהג"ל. ואין טפל
 עליהם שם מזהו. מ"מ כאשר שם אדם עימיו
 ולבו עליהם. ומלפני ואומר מתי תבא מצוה
 זו לידי ואקיימנה. ע"ז אמרו ז"ל חשב אדם
 לעשות מצוה ונאנס ולא עשהה כו' כאלו עשהה
 ומחשבה טובה הקב"ה מלפניו למעשה. וזהו
 ושמרת את המצוה כו' מלשון ואביו שמר את
 הדבר. ידעה שתלפנה על המצוה והתוקים
 והמשפטים. ותחשוק עליהם לקיימם ועי"ז
 אשר אנכי מלך היום לעשותם יפול עליהם
 הצווי היום לעשותם כהג"ל. והנה עוד מהתועלת
 היוצא מבחי' זו כי גם מהמצוות אשר הם נגד
 טבעי בני אדם. וכאשר יגיע מצוה זו לידי.
 הטבע משבח המצוה מלבו ויסיר מגד עיניו.
 ואם מ"מ הוא עושה המצוה עושה אותה
 בלב עזב ושבר רוח. ללד כי הוא נגד טבעו.
 אמנם כאשר האדם הוא בבחינה זו לנפשו
 בכל עת מתי תבא מצוה זו לידי. ואז אין
 הטבע מגד אותו. וגם הוא חושב עליהם
 תמיד. וממילא כשבאו לידי הוא נבקל לו
 לעשותו ואין הטבע משבח אותו. כיון שחוזר
 עליהם בכל יום. וגם הוא עושה בשמחה.
 כיון שמלפני עליהם תמיד ועכשיו באו לידי. ודאי
 שש ושמח עליהם. וגם מי שהוא בבחי' זו הוא שש
 ושמח על המצוה קלה כבחמורה. כי מי שעושה
 מצוה בדעת ובהשכל ומלפני עת בואה. הוא ללד
 שנפשו חשקה לעשות נח"ל ליוצרו שאמר ונעשה
 רצונו. ממילא אין חילוק בין קלה לחמורה. וזהו
 והיה עקב תשמעון ופרש"י את המצוות קלות
 שאדם רש בעקביו תשמעון. וטוע. והי' הוא
 שמחה. ויראה כי הכתוב יגיד לו הדרך נלך בו.
 שגם המצוות קלות שאדם רש בעקביו. יעשה אותם
 בשמחה את המשפטים האלה. את הוא כמו עם.
 ור"ל שיעשה אותם בשמחה ויהיה שוה לו המצוות
 קלות עם המשפטים האלה [היינו מצוות החמורות]
 לעשותם גם שניהם יחד בשמחה והנה אין יבא
 אדם לבחינה זו. אמר הכתוב ושמרתם ועשייתם
 אותם שהלפני על עשיית המצוה כהג"ל. ושמר
 ה' אלהיך לך את הבצית. ע"ד המבואר
 בספר הקדוש סור מרע. בשם מן אדמו"ר
 מלובלין

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה
 ושמרתם ועשייתם אותם. במדרש
 תנחומא והי' עקב זש"ה למה אירא בימי רע
 עון עקיבי יסובני. ית' שמו של הקב"ה שתתן
 תורה לישראל שיש בה תרי"ג מצוות ויש בהן
 קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות
 שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין
 אותן תחת עקביהן כלומר שהן קלות בעיניהם.
 לפיכך היה דוד מתיירא מיום הדין ואומר
 רבש"ע איני מתיירא מן מצוות החמורות
 שבתורה שהן חמורות. ממה אני מתיירא
 מן מצוות הקלות שמה עברתי על אחת מהן
 אם עשיתי [יראה שאפילו אם עשיתי שמה לא
 היה בדו"ל] ואם לא עשיתי מפני שהיתה
 קלה. ואתה אמרת הוי זחיר במצוה קלה
 כבחמורה. לך אמר למה אירא בימי רע
 עון עקיבי יסובני עכ"ל המדרש. ונקדים
 לבאר הפסוק סוף פרשת ואחחנן. ושמרת
 את המצוה ואת התוקים ואת המשפטים אשר
 אנכי מלך היום לעשותם ולבכורה משמעות
 הקרא שנגטוו מיד באותו היום לעשותם.
 ולר"ך להבין זאת הלך הרבה מצוות יש שא"ל
 לקיים מיד. התלויים בזמן ובסבה וכדומה.
 ויובן ע"ד המבואר בבעל העקידה פ' ואחחנן
 ע"פ שמו ישראל. וז"ל שם בקיבור החכמים
 הסכימו כי הדברים אשר אינם תחת יכולת
 יד אדם אינו נופל עליו מצוה לזוה אדם
 עליהם. ר"ל אם נלווה על האדם שלא
 יפחד או שלא ישכח. הוא קשה הבקשה.
 כי אחר שהפחד והשכחה הם דברים מוטבעים
 בטבע. אין יפול הצווי עליו. אמנם על כל
 דבר הבר דעת נמצא תחבולה. כמו הזקן
 כשכחה ראות עיניו. יבקש תחבולה ע"י
 מהך זכוכית. לזאת חכמים ז"ל ראו לעשות
 מהומן במצוה למצוה אחרת. כאמור ע"פ
 ורציתם אותו וזכרתם ראה מצוה וזכור מצוה
 אחרת. וכן התורה שמה ענין הזכירה תחבולה
 לחזקו הבטחון ולקיימה. כאשר יחסר כחו.
 והוא כשיחזק אדם ביראת ה' לזכור מעשה
 ה' כי טרא. אז בטלו כל היראת אשר למטה
 ממנו. [מנו הנר אשר חכמה בפני אבוקה.
 כן בטלו כל היראת המיעוטה כאשר ישים

הברית ואת החסד ר"ל שכל החסד הוא מלך אשר נשבע לאבותיו. ואם תהיה צבתי' זו או ואהבך וברכך כו'. וזוהו מתוך קושי' הספר הקדוש נועם אלימלך. אם בעלמם תשמעון את המשפטים האלה. מה לורך לשמירת החסד בזכות אבות. וזוהו יתח' כמובן :

אין ירלה ושמתם ועשיתם אותם. ע"ד שאמרנו לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שלא לשמה בא לשמה. ולכאורה תמוה מאוד הלשון לעולם דמשמע כל ימיו עלי חבל ילמד שלא לשמה. ותורתו לשמה אימת נעשית ונראה כי אדם לריך להיות צבתי' הולך היינו להשיג בכל יום יותר גדולת הבורא ב"ה. ובכל יום יכיר יותר פתיחות ערכו וכל מה שלומד יכיר בעלמו כי התורה שלמד לא היה כראוי. ומואל תסרוטת רבות בתורתו ועבודתו. וזה לעולם ילמד אדם שלא לשמה. האדם לריך להיות צבתי' זו. שגם שהוא לומד לשמה וצדתי' ר' ימאל בעלמו גרעון בעבודתו. וידע נאמנה כי עוד הוא שלא לשמה כי אין סוף לתורתו ועבודתו. ובכל עת ושעה כשהוא מכיר יותר גדולת הש"י ותורתו ועבודתו. הוא מבין אף היה למוחו שלא לשמה. וזוהו מובן כוונת הפייטן. המתארים ללאת מן השבת וממהרים לבא. ולכאורה הו' ל' למימר הממהרים לבא ומאחרים ללאת ולא לשנות הסדר. אמנם לפי דברינו הכונה. כי במקיים מלות שמירת שבת נחוסף לו דעת וקדושה. והכרתו חזקה שלא קיים מלות שבת עוד כחקה לשמו ית'. לזה מאחר עוד ללאת מן השבת. כי אולי עוד צדעה זו יקיים מלותו ית' לשמו ית' כראוי. ואחר ללאת השבת מכיר עוד יותר גדולתו ית' וספלות עלמו ומכיר בטוב התכונות רבות אשר עוד לא קיים מלות שבת כראוי בלתי לה' לבדו, ולזה מלשה כל ימי השבוע. מתי תבא יום השבת לידי ואקיימנה ביתר שאת וצבונה יותר רצויה. לזה ללד תשקן החזק ממחר לבא לקיים מלות תוס' שבת. וכן בכל השבת הוא כך. וזה ושמתם מלשון ואביו שמר כו'. ועשיתם אותם וירלה שגם לאחר עשייה עוד תלשה לעשותם. ללד שאחר עשיית המלות נחוסף לו דעת. אף שראוי

מלובלין ז"ל כאשר אדם זוכה לכת' תשובה הוא בכלל שומר הברית ואף כי מקודם פגם צבתי'ו כשעשה תשובה נעשה שומר הברית. וזה ושמר ה' אלקיך לך את הברית שה' אלקיך יתשב לך לשומר הברית כאשר תשיג צבתי' הנאמרים. וזה כוונת דברי המדרש תנחומא הנ"ל בה"ל למה אירא בימי רע הוא הפוגם בצבתי'ו נקרא רע כוודע. כמ"ש ויהי ער כו' רע בעיני ה'. ואמר דהמע"ה בשביל כנסת ישראל למה אירא בימי רע. עון עקיבי יסובני. ור"ל כאשר אני מתקן עוונות שאדם דש בעקביו אז לא אירא רע כהנ"ל כי הוא בכלל שומר הברית :

אין יאמר והיה עקב תשמעון כו'. כי נודע מאמר תו"ל אין התורה מתקיימת אלא צמי שמשים עלמו כמדבר שהכל דשין עליה שנאמר ממדבר מתנה. מי שמשים עלמו כמדבר התורה נתנה לו במתנה ואמרו כל המתגאה כאלו דוחק רגלי שכינה. ואם ת"ת הוא תורתו משתכח. וזה הוא עיקר ויסוד גדול לאדם התפק בעבודת הש"י להיות לו מדה עטה. כי מכל המדות לא נשתבת משרע"ה אף צמדת עטה שנאמר והאיש נושה ענו מאוד מכל אדם. וזהו והיה עקב תשמעון כי עיקר שמחה הוא להש"י [כי והיה אותיות יהו"ה] מאדם אשר הוא צבתי' עקב. כי עקב הוא סוף אדם. כי גם הרגל מרומז לעטה כמ"ש רגלי תסידיו ישמור אמנם עקב הוא. סוף של רגל. והוא מרומז לתכלית הענוה. כאמנם ז"ל נאוד מאוד הו' שפל רות צפני כל אדם. ושמתם ועשיתם אותם. ר"ל הגם שהוא לדיק גדול ושומר המלות ומקיים אותם אע"פ כן הוא בעיני עלמו לאין ואפס. והוא בתכלית הענוה. מזה הבחי' הוא שמחה למעלה ונוציא שמחה לעולם. ואם יאמר האדם אף אפשר לאדם שהוא בלאת לדיק גדול. והש"י עושה ניסים על ידו הקב"ה גזר והלדיק מבטל ורואה בעיניו כי דבורו עושה רוחם למעלה ואף יוכל לתזקן עלמו לשפל ונבזה. אמנם ענה לזה הוא לתלות הכל בזכות אבות ולא מכתו ועולם ידו בא לידי מדה זו. וזה ושמר ה' אליהך לך את

שראו לעשות המצוה יותר בשלימות. ולזה מנפה לעשות מחדש בבחי' וכוונה רטויה יותר. או ירצה ושמרתם ועשייתם אותם. כי לפעמים בעת עשיית המצוה אינו עושה המצוה באותו בחי' המעולה כמו שהי' נוקדם במחשבתו בעת שמנפה להמצוה כי כשכח לדי עשייה. נופל לפעמים מדבקותו וגם נכשל לפעמים באיזה פניה ובמחשבה אשר לא לה' הוא. לזה יגיד הכתוב ושמרתם ועשייתם אותם. ר"ל שפעשו אותם באותו בחי' כמו ושמרתם היינו בעת שאחם מנפים ביאת המצוה. שאז בוודאי היה הכוונה לשמו ית' לבד. ושמר ה' אלהיך לך א"ת הברית ואת החסד ירצה ע"ד שאמרו ז"ל חסידים הראשונים חורטן מהברכת ומשמרתם במעיינן. וזה ושמר ה' אלהיך לך א"ת הוא הזורה שניתנה באל"ף ב"ת מא' עד תי"ו. א"ת הברית וא"ת החסד ב' פעמים את רומז על תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ואת החסד ירצה שטיג מדריגת אבותיו אברהם יצחק ויעקב. כי כולם נקראו אברהם כמבואר במדרש אברהם נקרא אברהם. יצחק נקרא אברהם. שנאמר אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם. יעקב נקרא אברהם כו' ע"ש. ואברהם הוא חסד כמ"ש חסד לאברהם. ואמרו מרגליות טובה היה חולה בצואורו של אברהם כל חולה שהי' תולה עליו מיד נחפא. ירצה כשאדם היה לריח לרחמים רפואה וכדומה היה מצדך את אברהם. וממילא נחברך. כי נאמר לו מצדך בריך. וזהו ואת החסד שחשיג בחי' אברהם וכל האבות אשר נקראים ג"כ על שמו כהג"ל. היינו בחי' פחד יצחק להחגבר על שואיו. ולהחגבר על יצרו. וגם בחי' יעקב ישראל אשר כך אחפאר כאמרו ז"ל חייב אדם לומר מתי יגיע מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב. אמן כיה"ר :

יפסוק ועשה ישראל נוח ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולהאבה אתו ולעבוד את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך. ובצרכות דף ג"ג ע"ב אטו יראה מילתא זוטרתא הוא והאמר י"ח משום רשב"י. אין לו לקב"ה בבית

גמיו אלא אורג של יראה שמים בלבד. שנאמר יראה ה' היא אורו. ומשני אין לגבי משה מילתא זוטרתא הוא. משל לאדם שמבקשין ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן. וכתב קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול. וכבר לוחו כל המפרשים דעה לגבי משה מילתא זוטרתא. מ"מ משה אמר זה לישראל ולגבייהו אטו מילתא זוטרתא הוא. ושמעתי בזה מהרב הגאון אבד"ק לובלין ז"ל שאמר כי אורג אינו מהדרך לעשות רק מדברים יקרי ערך אשר אינם בגמלא אבל דברים הנמלאים תמיד כמו מים וכדומה אינו מהדרך לעשות מהם אורג. לזה כונת הסירוף הגמלא הוא כך כי מה שאמר ר"ח אין להקב"ה בבית גמיו אלא אורג של יראה שמים. כי בשאר הדברים אין שייך להקב"ה לעשות מהם אורג כי הכל בידו תמיד אמנם יראה שמים אין בידו. כי הכל ביד שמים חוץ מיראה שמים לזה כאשר נמלא איש שהוא ירא שמים. עושה הש"י ממנו אורג בבית גמיו. משא"כ לגבי משה. וה"ה לכל ישראל. אשר הרשות נחונה ובחירה בידם תמיד לבחור בטוב ולירא את ה'. הוא באמת מילתא זוטרתא ודפח"ח. ול"ג בעז"י כי הגה יש לדקדק בגמיון הזה אשר כתיב ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולהאבה אותו. אח"כ כתיב לעבוד את ה' כו'. וכי עד השתא לא היו עבודת ה'. לזה נראה דהתורה יגיד לנו את הדרך נלך בו לבא לבחי' ולעבוד את ה'. וענה היעושה לזה הוא אך ע"י דביקות בת"ח ובזריקי הדור. וכל אחד ואחד מזויב לדבק עצמו בהת"ח וחכם העיר. ולהאבה אותו. ולירא מפניהם. והת"ח הללו מחויבים לדבק עצמם בתכם וזדיק היותר גדול מהם. [וכמו ששמעתי ממורי מאדמו"ר הרב הק' הדיק זללה"ה מווראקי. שכל איש קודם החפלה צריך לדבק עצמו לכל אחיו הקטנים ממנו ולהתפלל ולבקש רחמים עבורם ולדבק עצמו לת"ח היותר גדול ממנו להיות תפלתו נכלל בהפלת הדיק שיתפלג על ידי תפלתו. ות"ח וזדיק זה ידבק עצמו בזדיק היותר גדול ממנו. עד שיכלל כל התפלות ויגיעו לתפלת

כו' שגשיכתן גשיכת שועל כו'. ולמד זה יחויב שיצרכו אדם ממנו. וא"ל לרדק עלמו כי ולקבל מוראו. ומשני אין לגבי משה. לדיק כזה שהוא אהב ישראל מאוד. ואיש משה ענו מאוד מכל האדם ומאד נפשו תמיד בשביל ישראל לדיק כזה מילתא זו וטרפתא הוא לאדם לרדק עלמו אליו ולקבל מוראו עליו. ולאזהבה אותו :

בפסוק את ה' אלהיך תירא. אותו תעבוד ובו תדבק. ובשמו תשבט. כראה כי הכתוב יעיר און בלימודים האף לעלות ממדרגה למדרגה בהולס אשר מולב ארלה וראשו מניע השמימה. רחשית חכמה יראת השם. את ה' אלהיך תירא. וזה השער לה' לדיקים יצואו בו אשר על ידו יכנס למרקלין לבחי' אותו תעבוד. או ירלה ע"ד דרשות חז"ל את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח. ועל ידו ישיג לדרך העבודה לבחי' אותו תעבוד. ואח"כ תבא לבחי' דביקות דהיינו להיות דבוק תמיד בכל עת בה'. כי ע"י בחי' אותו תעבוד מדרך נפשו ותדבק נפשו באלהיו לחיות בטועם ה'. וכאשר תהי' בבחי' זו ובשמו תשבט. ע"ד שנאמר (בשופטים י"ז) שאמר שמאון לדליה כי נזיר אלהים אני. ותרא לדליה כי הגיד לה את כל לבו. ואיתא בסוכה דף ט' ידעה ב' באותו לדיק דלא מפיק שם שמים לבטלה וכיון דאמר נזיר אלהים אני. אמרה השתא ודאי קושטא קאמר וזה הכונה ובשמו. ירלה כשאתה תזכיר את שמו ית'. יאומת בלב השומעים כאלו תשבט :

בפסוק והסיר ה' ממך כל חולי כו'. אשר ידעת. לא ישימם בך. ונתנם בכל שוגאך. לכאורה כיון שלא ישימם כלל. א"כ איך נוכל לשון והסיר ושמעתי בזה בשם מורי אדמו"ר ה"ק הדיק זללה"ה מווארקי ז"ל. ע"ד שאמר חז"ל לעולם יבקש אדם רחמים ערם שיחלה. ופי' כי הוא ע"ד דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה. כי לעולם אילינן בפר המזחוק. ולכן קודם שיחלה הוי הוא כמו המזחוק. ויועיל יוטר תפלתו. אבל אחר שיחלה הוי כמו המוציא ולריך זכות

תפלת משיח לדיקו. והוא מעלה כל תפלת ישראל. ולזה מחויב כל אחד מישראל לקבל על עלמו קודם התפלה מ"ע ואזהבה לרעך כמון] וכמו איתא בגמרא שמעון העמסוני ה' דורש כל אחי"ן שבחורה. כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש אמר בשם שקבלתי שכר על הדרישה. כך קבלתי שכר על הפרישה עד שבא ר"ע ולימד את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח. [ואגב הכתוב מה שמעתי בזה מהרב החסיד מ"י נח מקארוב ז"ל. שאמר בשם חכם אחד טעם מה שדוקא ר"ע דרש זה והוא עפ"י המבואר בכתבי האר"י ז"ל. כי עשרה הרגו מלכות ה' גלגולי נשמות עשרת השבטים. ועונשם היו מפני התעורר מכירת יוסף. והגם שלא ה' אלא ט' במכירתו כי ראובן לא ה' במכירתו. אמנם לרד שהיו מלרפים השכינה עמהם נזבלי לגלות דבר זה לזה ה' עשרה הרגו מלכות. ור"ע ה' נגד השכינה הקדושה. ומש"ה אך ר"ע ה' דורש את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח]. וזה ענין מקראי קדש אלה. ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה א"ת ה' אלהיך. את לרבות ת"ח. ועל ידו יגיע ליראת ה' ללכת בכל דרכיו ירלה ללמוד מדרכיו של ה' ת"ח. ולאזהבה אותו את ה' ת"ח. ואז תוכלו לבא לבחי' זו. ולעבוד א"ת ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך. ומה שכתוב כאן את. יובן עפ"י המבואר לעיל בשם מורי ז"ל שגם בעת העבודה. זו תפלה. מחויב לכלל ולרדק עלמו בתפלת הדיקים ועל ידם יתקן עבודתו שיעלה לריח ניחוח לה' ית'. נמלא עיקר ויסוד לבא לעבודה האמיתית הוא אך ע"י שהיא דבק לת"ח ולדיק ולירא מפניו [ולא כמו שעלתה בימינו בעו"ה רובם ממזיקים תמיד במחלקת נגד חכם העיר. והוא עון פלילי ר"ל. כי בזה הם נמנעים מעבודת הש"י והירא לנפשו ירחיק מזה כמטחוי קשת. פן יבזה בגחלתו. וע"ז נאמר הלאו. אותו עזבו ותורת"י שמרו. הוא ה' ת"ח]. ומקשה הגמרא אטו יראה מלפא זוטרתא הוא. ר"ל לירא מהת"ח ולרדק עלמו בו. הלא כבר אמרו הוי זחיר בגחלתן

מיכין שבלוב . מה ערבה אין בו טעם וריח אף עמי הארץ ע"ש . והנה כחייב ונהר יולא מעדן להסקות אח הגן נמלא כי עדן הוא המשפיע והגן הוא המקבל . וזה כוונת המקרא כי נחם ה' ליון כו' וישם מדברה . הם הת"ח כעדן להיות הם המשפיעים . וערבתם . הם העמי הארץ כגן ה' . בחי' מקבל . ואז שגון ושמחה ימלא בנה כהג"ל :

פרישת ראה

ראה אכני טוהן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' ואת הקללה אם לא תשמעו כו' . עיין בערבי נחל הקוס' ודקדוקים רבים הגופלים בזה . א' לשון ראה יורה ראה זה דבר חדש . ומה חידוש יש כאן וגם ראה לשון יחיד ואח"כ כחייב לפניכם לשון רבים . וגם השינוי לשון אלל הברכה כחייב אשר תשמעו . ואלל הקללה כחייב אם לא תשמעו וגראה בעזה"י . כי מובאר בספרן של לדיקים אם תראה לדעת בזהם הדורש בשער ומורה לעם דברי תורה ויראה אם הוא בבחי' גבוה מזדיקי עולם אשר' השכינה מדברת מחוץ גרום . זה האות אם כל אחד מהשומעים ימלא בדבריו עלה ויראה ה' הנוגע לדרכיו זה בכה וזה בכה . כל אחד לפי עניו . ימלא מרגוע לנפשו . עד לכל אחד ידמה בדעתו כי לו לבדו נאמרו הדברים . בזאת יבין כי הוא מזדיקי עולם . ושכינה מדברת מחוץ גרונו . ולכן דבריו כפטים יפוצן סלע כי אורייתא וקב"ה וישראל תד' . ולזה לפעמים אדם שומע תורה מרבו והבין בטוב כוונתו . ולימים שומע ד"ת מרבו . ממש אותם הדברים והבין כוונתו אחרת והסבה לזה הוא כי ד"ת היואל מפי לדיק הדור נכנס בלב השומע כל עם לפי בחינתו אשר הוא אז . ולכן נשתנה הבנתו כל עם הארץ אז לבחי' עצודתו . וכל פעם הבין דבר חדש . והנה בעת אשר למד משה עם ישראל ספר משנה האורה . אשר כבר למד עמהם כל זאת והעיר להם ארון בלימודים והראה להם יקרת ומעלת האורה . ואמר להם ראה . יראה ראה זה דבר חדש אשר

זכות רב שיקובל הפלחו . והבעית לט השי"ת אם תשמעון את המשפטים האלה כו' . אז אפילו אם כבר יחלה ח"ו . יסור מיד החולי בקל כמו קודם שיחלה אשר אז בקל יקובל תפלתו . וזהו והסיר ה' ממך כל חולי כו' אשר ידעת . יראה הגם אשר כבר ידעה מחולי זה מ"ו מיד הסיר ממך בקל . כמו אשר לא ישמש בך . ר"ל קודם ששם בך החולי אשר אז בקל יקובל תפלתו ע"כ . ולי נראה בעזה"י . ע"ד שמינו בנמ' שה' מחבבין היסורין . ור' אלעזר בלילה ה' קורא להיסורין . וזיוס ה' אומר סורי סורי ממני כי ה' היסורין בידו לעשות בהם כחפלו . וזהו והסיר ה' ממך כל חולי כו' אשר ידעת לשון חבה כמו כי ידעתיו למען אשר יטוה . ור"ל הגם אשר אחת תחבב היסורין . מ"מ בעת אשר אחת תראה שיסורו ממך . מיד והסיר ה' ממך . לא ישמש בך . ר"ל כי לא ישם הש"י היסורין להיחם עליך ולמשול בך . אך היסורין יהי' ברשותך ואחת תמשול בם להנחותם לכל אשר תחפון ונתכם בכל שונאך וגם אחת תמשול בם לתת בכל שונאך . כמו שמינו באלישע בדרעח נעמן :

בהפטורה . כי נחם ה' ליון נחם כל

חרבותיה וישם מדברה כעדן וערבחה כגן ה' שגון ושמחה ימלא בנה . ופי' מורי אדמו"ר הה"ק הלדיק מפרשיסחא זללה"ה כי עתה בגלות המד' בעו"ה . עמי הארץ הם המשפיעים . ות"ח הם המקבלים ושניהם הנה ביוגן ולער . כי עמי הארץ המשפיעים אינם טוחים בטוב עין וירא לזבם בחתם להם . ות"ח המקבלים ודאי חיי לנפשם כי פניהם משתנות ככרום . וינחן להם בדוחק גדול . ובעלז לב ושבר רות . אמנם לעתיד כי נחם ה' ליון במהרה יהי' להיפוך . כי הת"ח יהי' המשפיעים בעם . והעמי הארץ יהי' המקבלים . ואז שגון ושמחה ימלא בנה מכל ד' . כי הת"ח ודלוי יתנו בטוב עין וישיעי עליהם לטוב . והעמי הארץ יקבלו בשמחה באין מחבור להם דבר בעהו והנה הת"ח נקראו מדבר . ללד כי אין התורה מתקיימת אלא במי שמישם עלמו כמדבר . ועמי הארץ נקראו ערבה . כעודע דרשתם ז"ל בארבע

כבר ה' לעולמים אותן דברים ממש אשר
 כבר שמע כל אחד ואחד מפי משה אעפ"כ
 יבינו היום בבחי' וכונה מחודשת. אשר כל
 אחד ואחד יבין לפי הבחי' אשר עומד היום.
 וזה שנאמר בלשון יחיד ראה, ללד כי כל
 אחד ידמה לו. שחך לו בייחוד נאמרו הדברים
 וזה ראה אנכי. יראה אנכי בעגמי אשר כבר
 למדתי עמכם זאת התורה. נותן לפניכם
 היום. תשמעו ותביטו חדשות ותראו ותביטו
 אשר אני נותן לפניכם היום. ולא זהו מה
 שנתתי לכם כבר :

א יראה ע"ד המבואר במדרש פרשת תרומה
 אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם חרותי
 כביכול נמכרתי עמה. משל למלך שה' לו
 בת יחידה ונשאה לבעל וביקש מהמלך שיתן
 לו את אשתו. אמר לו בחי שנתתי לך
 יחידה היא לפרוש ממנה אני יכול. לומר
 לך אל תטלה אני יכול כו'. אלא זו טובה
 תעשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון
 [חדר] עשה לי שחדור אלליכם שאני יכול
 להניח בחי. כך אמר הקב"ה לישראל נתתי
 לכם את התורה. לפרוש הימנה אני יכול.
 לומר לכם אל תטלוה אני יכול. אלא בכל
 מקום שאתה הולכים בית אחד עשה לי
 שחדור אלליכם שאני יכול להניח בחי ע"כ.
 וזה שאמר להם משה ראו גדול מעלת התורה.
 וע"ד שאמר דוד המע"ה עעמו וראו כי
 טוב ה'. והוא כמו האב שאומר לבנו שאני
 רוצה לאכול. ואמר לו אבני צבקה ממך
 חטעמי מעט ותראה כי טוב הוא ובודאי
 טוב תחפון לאכול. וכן אמר להם משה ראה
 כי התורה שנתתי לכם כי טוב הוא מאוד
 כי אנכי [הוא ה'] שנאמר אנכי ה' אלהיך]
 נותן לפניכם כביכול התורה נתונה לכם עם
 הסי'. וגם אנכי "אנא" נפשי כחבית
 "הבית". קול גדול ולא יחף [כי עדיין קול
 הוא היא בכל העולמות] כמבואר במדרש :

א יראה ראה אנכי נותן לפניכם היום. כי
 אית ישראל העובד את ה' בכל לבו
 וזכה לשמוע קול דברו. בחי' קבלת התורה
 בכל יום כפי ערך עבודתו ובחינתו מקבל
 חלקו בהתורה. כמו שהי' בעת קבלת
 התורה כמו כן בכל יום ויום כי התורה הוא
 נלחי. ולכן אנו אומרים נותן התורה לשון הזה
 כי ענין קבלת התורה ישנה בכל זמן וטוב
 והולך עד סוף כל הדורות. אמנם אי אפשר
 לבא לבחי' זו. כי אם ע"י דביקות בדיק
 הדור אשר הוא בחי' משה. [כי כל דיק
 ומנהיג הדור הוא בחי' משה כנודע]. כמו
 שקבלת התורה ה' ע"י משה. כן בכל דור
 ודור. יש כח לדיק בחי' משה להשפיע
 לישראל בחי' קבלת התורה וגם כל טוב
 עוה"ז רפואה ברכה והללחה כמו שהי' בעת
 קבלת התורה אשר כולם נהפאו אז. וזהו
 ראה [לשון יחיד] אנכי נותן לפניכם [לשון
 רבים] היום. ויראה כי משה אשר סמך ידו על
 יחושע

א יראה ע"ד המבואר במדרש פרשת תרומה
 אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם חרותי
 כביכול נמכרתי עמה. משל למלך שה' לו
 בת יחידה ונשאה לבעל וביקש מהמלך שיתן
 לו את אשתו. אמר לו בחי שנתתי לך
 יחידה היא לפרוש ממנה אני יכול. לומר
 לך אל תטלה אני יכול כו'. אלא זו טובה
 תעשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון
 [חדר] עשה לי שחדור אלליכם שאני יכול
 להניח בחי. כך אמר הקב"ה לישראל נתתי
 לכם את התורה. לפרוש הימנה אני יכול.
 לומר לכם אל תטלוה אני יכול. אלא בכל
 מקום שאתה הולכים בית אחד עשה לי
 שחדור אלליכם שאני יכול להניח בחי ע"כ.
 וזה שאמר להם משה ראו גדול מעלת התורה.
 וע"ד שאמר דוד המע"ה עעמו וראו כי
 טוב ה'. והוא כמו האב שאומר לבנו שאני
 רוצה לאכול. ואמר לו אבני צבקה ממך
 חטעמי מעט ותראה כי טוב הוא ובודאי
 טוב תחפון לאכול. וכן אמר להם משה ראה
 כי התורה שנתתי לכם כי טוב הוא מאוד
 כי אנכי [הוא ה'] שנאמר אנכי ה' אלהיך]
 נותן לפניכם כביכול התורה נתונה לכם עם
 הסי'. וגם אנכי "אנא" נפשי כחבית
 "הבית". קול גדול ולא יחף [כי עדיין קול
 הוא היא בכל העולמות] כמבואר במדרש :

א יראה ע"ד המבואר במדרש פרשת תרומה
 אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם חרותי
 כביכול נמכרתי עמה. משל למלך שה' לו
 בת יחידה ונשאה לבעל וביקש מהמלך שיתן
 לו את אשתו. אמר לו בחי שנתתי לך
 יחידה היא לפרוש ממנה אני יכול. לומר
 לך אל תטלה אני יכול כו'. אלא זו טובה
 תעשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון
 [חדר] עשה לי שחדור אלליכם שאני יכול
 להניח בחי. כך אמר הקב"ה לישראל נתתי
 לכם את התורה. לפרוש הימנה אני יכול.
 לומר לכם אל תטלוה אני יכול. אלא בכל
 מקום שאתה הולכים בית אחד עשה לי
 שחדור אלליכם שאני יכול להניח בחי ע"כ.
 וזה שאמר להם משה ראו גדול מעלת התורה.
 וע"ד שאמר דוד המע"ה עעמו וראו כי
 טוב ה'. והוא כמו האב שאומר לבנו שאני
 רוצה לאכול. ואמר לו אבני צבקה ממך
 חטעמי מעט ותראה כי טוב הוא ובודאי
 טוב תחפון לאכול. וכן אמר להם משה ראה
 כי התורה שנתתי לכם כי טוב הוא מאוד
 כי אנכי [הוא ה'] שנאמר אנכי ה' אלהיך]
 נותן לפניכם כביכול התורה נתונה לכם עם
 הסי'. וגם אנכי "אנא" נפשי כחבית
 "הבית". קול גדול ולא יחף [כי עדיין קול
 הוא היא בכל העולמות] כמבואר במדרש :

א יראה שהכתוב יורה לנו דרכי התשובה
 לבל יפול לב האדם המלא עונות וירא
 לנפשו כי פן ואילי לא יקובל עוד תשובתו
 ללד כי עונותיו עברו ראשו וגדלה עד שמי
 שמים. לזה אמר ה' ראה אנכי נותן לפניכם

מלדבר סרה על שום אחד מישראל. ובפרט על לדיקי הדור המנהיגים ומנהלים עדה צ"י. כי אמרו ז"ל המבזה ח"ח אין רפואה לנכחו והוא מכ"ד דברים המעשבים החשובה ודבר זה דומה כמו אדם היושב בג"ע. וצורת משם לגיטימס. כן אלו המדבקים עצמם לדיקי הדור ואמרו הרואה פני לדיק אינו רואה פני גיטימס. וצוה שדוברים על לדיקים אחרים עחק בגאזה וצוה צורחים לגיטימס. חיה ברכה וקללה כהג"ל. הנה הצרכה אשר חשמשו אל מזוה ה' אלהיכם זה סימן ברכה אשר נסיעתכם להלדיק הוא אך לשמוע אל מזוה ה' אשר אנכי מזוה אחכם היום. הוא כהג"ל אשר ע"י הלדיק חשינו בכל יום בחי' קבלת התורה המזומן במלח אנכי. והקללה אם לא חשמשו אל מזוה ה' אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מזוה אחכם היום. ר"ל שהבור מזהדרך הוא. ולא חיה' כוננתם להשיג בחי' זו בחי' קבלת התורה ללבית אחי אלהים אחרים. יראה כפי שכתבתי לעיל כי הלדיקים נקראו אלהים ואם חדברו סרה על לדיקים אחרים אינו מטוים בעיניכם בשם אלהים אחרים אשר לא ידעתם. ר"ל כי באתם הם לדיקים גדולים. אך אחם לא ידעתם אותם ואינכם מכירים בהם :

אך יאמר ראה אנכי. ע"ד שראיתי בספר הקדוש מאור ושמש ח"ל כי זה כלל גדול ומפרסם מפי ספרים והופרים שיש ביד לדיקים למשך ברטות משולמות העליונים למי שרוים. וכן למשך קללות על הרשעים כדמליטו בתנאים ואמוראים ובפרט החבריה חכמי הזוהר חלמודי הרשב"י. וכן מדור אל דור יש לדיקים אנשי מופת שיש בידם זה הכח הידוע ומפרסם זאת דודריו. וכן יש כח ביד הלדיק למסור זאת לחלמודיו. חיה ענין סמיכה שה' סומך משה רבינו ע"ה אח ידיו על יהושע בן נון. וכן מדור אל דור. אבל העיקר הוא שלריך להודיע שהגם שיש כח ביד הלדיק לברך העיקר הוא שיערך לאיש הישראלי שידוע בו שרואה לעבוד הש"ח זה מהראוי הוא לברכו שיליח בכל דרכיו כדי שיוכל לעבוד את ה' ללמוד ולהחלל בכונה עזומה

יהושע. ושהוא יהי' בחי' משה. אמר לו ראה אנכי הוא קבלת התורה המחולל באנכי נוחן לפניכם היום. יראה שאני נוחן לפניכם בכל יום בחי' אנכי. ושגם יהושע העומד חתיו יהי' לו כח זה להשפיע בכל יום קדושת קבלת התורה. וכן בכל דור ודור דור ודור ודורשיו דור ודור ומנהיגיו יש להם כח זה. ולכן אשרי להזכירם לדבק עצמם בלדיקי הדור כי ע"י יצו לקבלת התורה ולכל טוב. ברכה וקללה. יראה כי בענין קבלת התורה ישנו בחי' ברכה וחי' קללה. כי זכה נעשית לו סם חיים. לא זכה נעשית לו סם מות. וישרים דרכי ה' לדיקים ילכו בס' ופושעים יבטלו בס'. וכמו כן בענין דבוקות להלדיקי הדור יש אשר זכו לדבק אליו וללמוד מדרכיו ולשמוע בקולו אשר יורהו בדרכי הש"י. אמנם יש הטועים לדיק ולא שמשו בקולו רק אוכלים ושומים וחוננים יחד שמה ויפערו פיהם לבלי חוק לדבר סרה על שאר לדיקי הדור. וחושבים שכאשר מדבקים עצמם בלדיקי זה התורה הרעוה לדבר עחק בגאזה וצוה על שאר לדיקים קדושי השם. ואינו נפשם כי גמלו להם רעה והם בכלל אפיקורסין שפי' רש"י במס' ר"ה שהם המצוין ח"ח. וכבר קילל דאמע"ה אותם באמרו יכרה ה' כל שפתי חלקות לשון מדברה גדולות וכן הדוברים על לדיק עחק בגאזה וצוה. ועינים להם ולא יראו הלא גם בימי משה רבן של כל ישראל ה' ג"כ שרי אלפים ושרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות. וכן בכל דור ודור. וכי יש להקב"ה אך לדיק אחד בכל הדורו. זה אפשר מרומן במקרא ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו לשון רבים. ויראה לדיקים מנהיגים הדור כמו ראה נחמדך אלהים לפרעה. כי באמת יש הרבה לדיקים ובהרבה בחינות כמו שהבאתי לעיל בפרטת ואחלקן על פסוק ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים לדיקים ככל התורה הזאת בשם הה"ק מואר"י ז"ל מסאדיגורי. אשר יש לדיקים בחי' חוקים ולדיקים בחי' משפטים. כמו בהתורה אשר יש חוקים ומשפטים ע"ש. ולכן בניי ואוהביי השמרו לכם מאוד ורחיקו כמטחי קסח

עלומה . ליתן לזקה ולגדל בניו לת"ת אבל לא לזכך את מי שאינו מכיר בו מה טובו שאפשר שהוא רשע וע"י הזכרה שיזכך אותו ילית ברשעו . והרשעים רועים עד מאוד שיזכרו אותם אבל הוא חזקה שלא לזכך אותם הגם שהוא ספק אם הוא רשע לא יזכך אותו . כי יכול לזכך לקול גדול עי"ז שילית יותר ברשעו ויעשה רשעות כפלים כמקדם ויהי' הגדיק הגורם זאת . ונבא אל ביאור הפסוקים ראה אנכי נתן . פי' שמה רבינו אמר זאת ליחידי סגולה . ע"כ אמר ראה בלשון יחיד שרמז ליחידי סגולה שמסר להם הכח לזכך את מי שירטו . וכן להיפוך . וראה ר"ל ראי' שכלית את הזכרה אשר תשמעו . פירש להם ברמז שיזכרו את מי שמכירם שהם עובדי השי"ת יזכרו אותם שיליתו בכל מעשי ידיהם כדי שישמעו עוד יותר אל המצות עכ"ל . אמנם נראה לי כי הלא מלתי בגמרא שאמרו ולא כאלישע שדחה את גחזי בשתי ידים ומלתי בדביהו דר"מ דאמרה לר"מ יתמו חוטאים לא כתיב . אלא יתמו חטאים בקס אליהם רחמים שיחזרו בתשובה . ולכן נראה כי עלה היעושה שיוכל לזכך גם הרשעים היינו שמקודם יזכך אותו שיחזרו בתשובה ואח"כ יזכך אותו בכל עניניו לעושה ולזכרה . ונראה כי זה הכונה שאנו מחפליין בחפלת שבת קודש שבענו מטובך ושמיטו בישועתך . והיא חפלה בעד כל אחיטו צ"י . ובדואי יש ג"כ בינינו רשעי ישראל מ"ו ולכן אנו מחפלים מיד ומהר לבנו לעדכך בזמננו וזה נרמז במקראי קדש אלה ויחזקן מפני מה אלל הזכרה נאמר אשר תשמעו . ואלל הקללה נאמר אם . וגם מלת היום לכאורה מיותר . וירלה בזה עפ"י דרך הספר הג"ל את הזכרה ר"ל על דרך זה יהי' הזכרה וכה תזכרו את צ"ו ובאופן זה אין חשש היינו אשר תשמעו כו' זה יהי' קודם הזכרה . תזכרו אותם יאמר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם ויחזרו בתשובה וזה אשר אנכי מצוה אתכם היצ"ם היינו היום אם בקולו תשמעו והוא צחי' תשובה . או ירלה אשר אנכי מצוה היום ר"ל מה שהשי"ת מצוה

לזכך אותם . כי בכל יום בנת קול יולדת מהר חורב שובו בניס שובבים ותזכרו אותם שירגישו הבנת קול ויתעורר לזכרם לתשובה . (כי שמעתי בשם מהה"ק היהודי ז"ל כי תועלת הבנת קול הוא הגם שאין אנו שומעין את הקול אך כי מזה הקול נכנס ללב כל אחד מישראל הרהורי תשובה ואשרי למי שזוכה להאחז בהרהור תשובה זה בחזקה והבא לטהר מסייעין אותו . אמנם יש שוטים אשר חכמים הם בעיניהם ואומרים שהוא ענין מרה שחורה והולכים לשתות י"ש להבית מלכס ע"כ] . ואח"כ שוב תוכלו לזכך אותם על כל לרכס . והקללה הוא אך באופן שיזכרו לכס בזרתי שאינם חפצים לשמוע בקול ה' וימאנו לקבל מוסר זה אם לא תשמעו אל מצות כו' וסרתם מן הדרך כו' אז מותר לקלל אותם . אבל אם אינם בגדר זה ואינו ברור לך בודאי ואך וכל להיות שיחזרו בתשובה ודאי מטהר גדולה לקרב אותם ולזכרם להבטיח תחת כנפי השכינה . וכמ"ש דוד המע"ה אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישיבו . [תשמעתי ממורי הה"ק הגדיק מפרשיסחא זללנה"ה בשם אביו ז"ל כי הכונה לזד כי דואג ואחיותופל רחוק את החוטאים ואמרו לדוד הבא על א"ל מיתתו בזה . אמנם דהמע"ה קרב מאוד אותם עד שעושה מהם לדיקים גמורים במדרגות רמים ומנהיגי הדור . זה אלמדה פושעים דרכיך ועי"ז וחטאים אליך ישובו בראותם גדול מעלותם אשר מקודם היו גם הם חוטאים כמוהם ועתה הם במדרגה גדולה עי"ז ישובו גם הם בתשובה ע"כ] . וכמ"ש בזה הקדוש ברא הקב"ה לזיקיאל ברא רשעיי' ברא חכימיא ברא טפשיא ברא עתירא ברא מסכני למה למזכי האי בראי' [ובזה הבנתי למה העמי הארץ שונאים הת"ה . וכמו שאמר ר"ע כשהייתי עם הארץ כו' והטעם כי כמו שהעמי שונא העשיר . לזד כי פולם חסד יבנה וכל העשירות הניקן מהשמים הוא לעשות חסד ולזקה עם העמי . כן עם הארץ שונא להת"ת כ"שעם כי הקב"ה ברא חכימא וברא טפשיא למזכי האי בראי' ואם הת"ת אינו מקרבו

למזכה לי'. נמשך מזה שגאה לנפש עם הארץ] וכמ"ש חז"ל להוליא יקר מזולל זה המלמד תורה לזן ע"ה. אמר הקב"ה מה שכרו כפי חסד'. הקב"ה גוזר והלדיק מבטל: **במדרש** רבה ראה אנכי נותן לפניכם זש"ה שמעו והאזינו אל תבזהו כי ה' דיבר והיכן דיבר. תועבת ה' כל גבה לב. נראה כונן המדרש כי הדרוש ברבים ומשמיע לעם דברי תוכחה. ואינו נכנס בלב השומעים לקבל מוסר. ויכול להיות שזה הוא מחסרון המוכיח שהיה לו לזר גילוח בדבריו שהוא נאה דורש ולכן אמר להם משה ראה. ר"ל צעין השכל וחשיבתו ותאזין את דברי כי. אנכי נותן לפניכם. שאני בחלית העונה והשפלות כי האיש משה ענו מאוד מכל אדם. ולכן יחויב שיכנסו דברי בלבכם. ולכן מביא המדרש זש"ה שמעו והאזינו ר"ל שיכנסו דברי בלבושכם. ואיך תזכו לזה שדברים יכנסו בלבושכם. לזה תזכו ולא תבזהו. לבל תהיה גבה לב. כי תועבת ה' כל גבה לב. והענה לזה לידע. כי ה' דבר בו. ואם הע"י יסור השגחתו ממנו רגע או'. יהיה כאין ואפס. ובמה יתגאה. וזהו כשופר הרם קוליך. ירעה שידע נאמנה שהוא אך כשופר אשר אין להשופר קול מעלתו ורק מה שנופת בו. כן האדם אין לו שום דבור ומיות רק מהש"ת:

פרישת שופטים

שופטים ושופטים חתן ל"ך בכל שערך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטך ושפטו את העם משפט דק. לכאורה היה לריך למכתב חתנו לבס. וגם אשר ה' אלהיך נותן לך לכאורה מיותר כי ודאי ה' הוא הנותן וגם מלת לשבטך מיותר גם ושפטו את העם משפט דק את העם לכאורה מיותר. ונראה צענה"י כי התורה יורה לנו בכאן דרך חיים תוכחת מוסר לכל איש ישראל וגם להשופטים אשר ישפטו את צ"י כי מבואר בזה"ק כי כל איש ישראל לריך להיות ממרא דחושבנא דהיינו לחשוב בכל לילה ולשפספס במעשיו ומכל

נגון אס רואה בחצירו שכועס מוכיחו על פניו ואומר לו כל הכועס כאלו עובד ע"י. ואח"כ הוא כועס בעלמו אז מטה משפט עלמו ולוקח שוחד לעלמו ואמר כל כי האי ריתחא דרבנן הוא וכל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש כו' וכדומה מטענת הילר ושמעתי בשם אדמו"ר הה"ק ז"ל מלובלין שפי' אמרם ז"ל עבר אדם עבירה ושנה צה נעשית לו כהיתר. לשון ושנה הוא מלאון משנה ולימוד ור"ל שלומד באותו עבירה איזה היתר ושהוא עפ"י ד"ת אז נעשית לו כהיתר ע"ז יגיד הכתוב באזהרה לא חטה משפט כו'. ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים ונעשית לו כהיתר ויסלק דברי דיקים. דברים המלודקים ויראה כי עי"ז שיטה משפט עלמו ומורה היתר לעלמו עי"ז גם צעת שמוכיח בשער ומלוא לעמו דברי תורה ויראה דברים המלודקים אינו נכנסים ללב השומעים. וא"כ הוא הגורם שמשלך דברים המלודקים משפט אמת :

צדק

מה שאדם עושה לזקק וחמד ירדפהו מלבו ויסירם מעגד עיניו. יראה שלא יחזיק טובה לעלמו לומר כך וכך עשייתו ויבא לזיג גיאות והתפארות ח"ו ומבואר בספר שערי קדושה לרמ"ז כאשר אדם עושה איזה מלוא ומתפאר בה לפני בני אדם נופל לגיהנם [ועטם הדבר ביארתי במשל נחמד בארוכה שהוא כמו שנותן דורון להמלך ואח"כ משתמש בעלמו] וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך. יראה עי"ז שיהיה צורה מהכבוד והתפארות. וידבק עלמו במדת עוהו וזכה לתורה כי התורה נמשלה למים שאינם יורדים אלל המקום נמוך. וצורה ממקום גבוה. וזה מרומם ויחילבו בתחתית ההר שההייר אותם קודם קבלת התורה שיצרכו ממקום גבוה ואך בתחתית ההר בעוהו ותפלות. ואז התורה מתקיימת בהם. וזה הטעם אמרם ז"ל הוירו צבתי עמיים שמהם תלא תורה לישראל לזד כי הם שפלים צבתי עמיים לזאת תלא התורה לישראל מהם. וזה וירשת את הארץ זה עוה"כ ארץ עליון כמבואר ברמב"ם אשר ה' אלהיך נותן לך. זה התורה. כמו שאנו

אין הקב"ה בא בתרומה עם בריותיו. אך בכל שער ומלבד שכל איש ואיש יהיה מי שיהיה. לריך להיות שופט ושומר לעלמו אשר ה' אלהיך נותן לך הבטיח הכתוב. שאם תעשה כן. ודאי ה' אלהיך נותן לך מבוקשך. כי הבא לטהר מסייעין לך. לשבטך. יראה גם אם ה' אלהיך נותן בידך שבט המושל ואתה ראש ומנהיג. ג"כ לריך אתה לפשפש במעשיך כהג"ל וכן ג"כ המקראי קדש אלה באו באזהרה לדייני וסופטי ישראל. ואמר הכתוב להם קשוט עלמך תחלה. וזה שופטים ושופרים תתן לך. לך דייקא מקודם כהג"ל ותדעו נאמנה אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטך. להיות שבט המושל בידך זה הוא מהש"י. והוא שנתן לראש. ולכן תהי' יראת ה' לנגדך תמיד ואז וספטו את העם משפט זקק כי תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו להטות משפט ולהכיר פנים ח"ו. ונס וספטו את העם משפט זקק שהעם יכירו וידעו כי משפט זקק הוא כי יהיה דבריכם נשמעין כי כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים. ודברים היואלים מן הלב נכנסים אל הלב. וזהו ג"כ הוכח טוביח את עמיתך את כמו עם פי' כשאתה מוכיח עמיתך טוביח ג"כ עלמך עם עמיתך כי אם תפשפש במעשיך תוכל למלא בעלמך ג"כ דוגמתו. או באבות או בתולדות ולא תשא עליו [לצדן] חטא :

אז

יראה שופטים ושופרים תתן לך. כמו ששמעתי בשם הרב הלריק מו' נתן ממאקעווי ז"ל כי עדת צ"י מעיר גדולה לאלהים שאלו אותו שיהנו ממנו עלה ותושיה איזה רב ומורה שיצרכו להם ואמר להם. שיקחו יצאמם רב ומורה כמו שזוהו לנו הכתוב שופ. ושופרים תתן לך אשר ה' אלהיך נותן לך. ויראה שתתן לך זה השופט אשר כח בידו להיות נותן לך בלבך. את יראת ה' אלהיך. ולפי דרכיו כהג"ל ירומ זה ג"כ על כל איש ישראל להיות שופטו ושומר לעלמו כהג"ל. עד שתבא לבחי' אשר ה' אלהיך. ר"ל יראת ה' אלהיך נותן לך לעלמך וצדקך :

ל

חטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד. כי מדרך בני אדם אשר מוכיח את חבירו

בתמים ובאמת ויש אשר עושים ממש כמוהם ואך במרמה המה עושים צדי שיהיו מוחזקים בעיני הבריות לנאמני רוח עד שלבסוף יהיו בכלל ליה רשע ולא יבטלם. והוא דק דק חרוף דקה של דק ואמת למטן תחיה. בעוה"ל וירשח את הארץ. הוא עוה"ל כהנ"ל. שלא תלטרך לגלגול כמבואר בספרים אריכות ימים לעוה"ל לעולם שכולו ארוך. הכונה שלא ילטרך לגלגול וג' עוה"ל אמן כיה"ר :

פרשת תצא

כי תצא למלחמה על אויבך. ונחתי ה' אלהיך בידך ושבת שבו. וראית בשביה אשת תואר יפת תואר ותשקת בה ולקחת לך לאשה הדקדוקים עיין עליהם במפרשי תורה :

ואפשר לומר ע"ד המבואר במלך אחד שבא מהמלחמה וכבש אותה. ואמר לו חכם אחד אמה מלחמה קטנה ועדיין עליך מלחמה גדולה. הוא מלחמת היצר אשר הוא לו כחושב נאמן ואורב לו וקם עליו להפילו ברשתו ומבואר בזה"ק כי תצא למלחמה על אויבך זה מלחמת היצר ויורה לנו הכחוש לידע אדם נאמנה שיש עליו מלחמה גדולה והוא אייב לו ומבקש רעתו. וכמו ששמעתי בשם הרב המגיד מדובנא ז"ל לפתח חטאת רובץ ואלוהיך תשוקתו. יראה כי יש צבחי מקבלים הרבה סוגים יש עניים עובדי אורת אשר הולכים על פתחי בעלי בחים לטעום במשען לחם ולקבץ פרוטות יד על יד ומדרכם לעמוד מיד סמוך לפתח ויש אדם שבא אלל קרובו לטעמו ולחמכו בזה"ה סך מסוים ומדרך הוא לקבלו בסבר פנים יפות והוא אז באוכלי שלחנו ויש צחי' מקבל אשר מקבל הרבה יותר מסוג הקודם ועומד בהתנות של בעל הבית והוא הנקרא שפעקטיר ויש מקבל אשר חפצו לקבל כל הזו ורכושו של בעל הבית. וגם את נפש בעליו יקח ועמידתו הוא ביער ובפרשת דרכים עומד ומלכטס את הצריה. ואמר

אומרים נתן החורה לא כן אם התחבאה חורתי משתכחת ממנו כאמרם ז"ל. וגם כל התחבאה כאלו עובד ע"י. וזה לא טעם לך אשרה. וזה אפשר לרמז בחנא דבי אליהו מעיד אני עלי שמים וארץ שאין בעלי בחים יורדים מנכסיהון אלא בשביל גסי הרוח. כי החורה נקרא בית כמבואר בספר יצירה וזה אין בעלי בחים [הם בעלי החורה] יורדים מנכסיהון אלא בשביל גסי רוח שבשביל גסות רוח יורדים מנכסיהון היינו שמשתכחת מהם החורה :

או יראה דק דק חרוף. דקה של דק. ולא דקה של ערמונות לזשל יש צבחי אדם אחד שנתן לחבירו עני קף ידו רקנית ובה נתון לו דקה מרובה כמו רב שישב בסעודה נשואין ויש שם חשוכי העיר והמנהג ליתן אז כל אחד להרבה מעות ויש שם אחד שרואה שאין אחד שם על לבו ליתן לו אז הוסיף ידו רקנית להרבה צדי שיסברו שהוא נותן להרבה. ולא נתן כל אחד נדבה לבו. נמלא כל מה שהם נותנים דקה יתשב לו. כי הוא הגורם. וגם יש לפעמים אחד שהוא נותן באמת דקה ובאמת יתשב לגזלן. כמו איש עשיר אשר ירד מנכסיו והלך לאיש עשיר גדיב ועושה חסד לבקש ממנו שילוח לו סך מסוים. אשר עי"י יוכל להחזיק עצמו במקדס והיה שם אלל עשיר הזה איש אחד שהוא לו לאויב ודיבר אל העשיר הגדיב הזה במרמה כמה גודל הרחמנות על איש יקר הזה שהי' איש עשיר ועשה חסד ועתה ירד מנכסיו והוא עני ואביון מהראוי לרחם עליו וליתן לו חזה נדבה טובה כראוי לאיש יקר כזה ואמר שגם אני אהן לידך נדבה וגם נדבה לבך ליד העני המטובד הזה נדבתי וגם נדבה לבך בכבוד. וכן עשה. נמלא ע"י דקה של זה גזל נפש העני הזה אשר היה תוחלתו להשיג ממנו סך מסוים בהלוואה. ושיקיים בו מצוה רבה והחזקת בו. ועתה לשוא תוחלתו ועמלו וכמו כן ימלא בני אדם שהמה עומדים בדבורם חמדי ובעלי נאמנים והבטחתם אמת ולוין ומשלמין בעתם ובזמנם

פרישת תנ"א

ויהי כי חבא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשת וישבת בה . ולקחת מוראשית כל פרי האדמה כו' אשר ה' אלהיך נתן לך ושמח בטמא כו' עד סוף הפרשה . והקשו הראשונים הלל אין והי' אלא שמחה כדודע ולשמחה מה זו עושה . דוקא במלות בטורים יותר משאר מלות התורה . וגם אל הארץ בה"א הידוע וגם אשר ה' אלהיך נתן לך לכאורה מיותר . כי ודאי ה' הוא הטמן . וגם למה לי ב' פעמים אשר ה' אלהיך נתן לך וגם להבין כפל הלשונות ג' פעמים נחל"ה וירשת"ה וישבת"ה בה :

ויראה בעז"י . ונקדים דברי הקדוש עליון רח"ן עטר ז"ל . ח"ל בקי"א בפרשה זו מלאו קדושי עליונים רמזי מהכלית בביאת הגשמה לבלע עליון . וזה עיקר שמחה כאשר חבא לעולם עליון המכונה בשם הארץ ארץ עליון [כמבואר ברמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ה'] . בלי עכוב . ע"ד ששמעתי ממורי ותשחק ליום אחרון כי הרבה נשמות נחשבבו מלבא שמה עד אשר יודרכו נפשם תודע או שנה או הרבה שנים כמו שמבואר בזה"ק כי כל אשר יעשה האדם מלות ומעשים טובים בעו"ז חיי מחקבן יד על יד עד יום נשעמו שמה ובהם מקבל פני מלך ומורא של"א יקח אלא מהמובחרים שבתורה ומעש"ט שלו ובהא אל הכהן . זה מיכאל כהן הגדול עומד ומקריב נפשות ישראל לפני אלהי עולם ה' . [יראה שמקרבין אוחס להש"י וזה לפי ערך רב דביקות שהי' לאדם ע"ז עלי חבל בהשוקקות לרביקות הס"י ע"י תורה ומלות . כן שכרו דביקות וקרבות ע"י מיכאל כהן הגדול] . ולקח הכהן הטמא מידך כי עיקר מלות ומעש"ט כאשר נעשה ע"פ תורה ומרומו במילת ענ"א ר"ח טעמים "נקודות" אוחיות . ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי זה היל"ר אובד אבי זה אדם הראשון שמלבד שגרם מיחה לו ולדורות עוד השריש חלק הרע בכל הנשמות . אשר היו חלויים באדם

ואמר הכתוב כי מדרכו של יתה"ר הוא מחמלה כדמיון סוג הא' אשר עומד כעני בפחה ושאל ומבקש שיעשה רעו"ט [כאמרת ז"ל מחמלה הוא כאורת] ואעפ"כ הוא מסוג היותר גרוע ולקחת את נפשו זממו . וזהו לפתח מטאת רובץ שיה"ר עומד כעני בפחה . ואעפ"כ ואל"ך תשוקתו אלי"ך דייקא לזודד את נפשך . אמנם ואתה תמשול בו אם תרלה והבא לטהר מסייעין לו . וזה המבואר במקראי קדש אלה כי תאל למלחמה על אויבך שחדע כי הוא אויבך ומבקש רעתך וגם יראה על אויבך פי' שאתה חבא מקודם עליו ולא תמתין עד שיבא אליך כי אז בקושי גדול תנלח אותו ואתה בסכנה גדולה מאוד ואלך מקודם תראה להשמר ממנו ולגדור גדר בעדו ולקדש עלמו במותר לו והבטיח הכתוב אם תעשה מלחמה עמו ונתנו ה' אלהיך בידך כי הבא לטהר מסייעין לו ושצית שביו . יראה כי התורה דלאו איהו בדו"ר לא פרתח לעילא ומבואר בספר כי לבלבא אחמסר . ור"ל כי נמסרים להקליפות ר"ל . והתורה שהוא לומד היא בשביה ביניהם וזה הוא ושצית שביו . וראית בשביה אשת יפת תואר היא התורה שהיא אשת יפת תואר והיא בשביה ותשקת בה ולקחת לך לאשה להוציא יקר מוולל ולתקן כל הגלימות הקדושים אשר המה בשביה ולהעלותם למקומם הרמתה . וגם יוכן ושצית שביו עפ"י משל אשר שמעתי בשם זריק אחד ואמר לבל יאח אדם עלמו הגם שהוא עומד בסוף התפלה ולא היה מכון כראוי ואעפ"כ יחזק עלמו בסוף התפלה לכון היטב . ובה יוכל לתקן כל התפלה ואמר משל לזה לגב טהלך לגבוב בחיזה בחיס והגלית וגבב ולבסוף הלך לגבוב עוד באחד מן הבחיס ושם נחפס ונקחתו ממנו כל הגניבות כן הגם שכל התפלה לא היחה כבוונה וכל הזורים של התפלה הולכים בשביה להס"א מ"מ לבסוף כשרוצים עוד לשבות ממנו וכל אדם לחטוף מהם הכל . כמו כן הוא שמה שהס"א בחיזים ותועפים מהרבה בני אדם . בא זריק אחד ושבה הכל מהם :

באדם הראשון וזה התגלות השמה לפני יולרו לבל יאסס אורו על פשעיו . וע"ש באריות במחזה אברהם פ' זו שמצוא דבריו הקדושים ומסיים שם ושמתה בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך . ובמקרא בלפניו והשחחיות לפני ה' אלהיך . הוא אוד עוה"ב כי תקרב מפש הדיוק לפני אור הנערב ומשחחיה לפניו באין עסק מבדיל . ושמתה בכל הטוב . הכלליות של כל הטוב והוא הקב"ה שהוא מקור הטוב ובקדושת התורה שהוא כל הטוב ולביתך לא די להשמה שהוא חלק ממנו ית' . אלא גם לפש ורוח שהם בית ומשכן להשמה . גם להם יגיע חלק הטוב . והלוי . גם הכחות הממשיעים והמתלויים . והגר . גם להגוף אשר הוא כגר . אשר בקרבך . אותיות בקרבך . וכמבואר בזה"ק שגמלוחי השמה יתעדן הגוף בקבר . ולפי דבריו הקדושים הנ"ל אפשר לפרש מקראי קדש אלה באופן אחר וד"ה כפשיס יפולן סלט ומקדים דברי מורי ז"ל מפרשים אחר האין אפשר לקיים מלת בכורים בזמן הזה . ופ' כי אדם מחויב להפריש שעה ראשונה מיום כשקם ממתנו . רק לעבודה הש"י ושלח לדבר ולעסוק בשום ענין מעניני עוה"ז . אך בלתי לה' לבדו . כל אחד לפי השגתו . הגדול לפי גדלו . בלימוד התורה כל אחד לפי ערכו . והקטן לפי קטנו . באמירת תהלים שהוא ג"כ כעוסק בנגעים ואלהות כמבואר בדברי רבותינו ז"ל וזה ענין מלת בכורים בזה"ז ומזה יומשך קדושת ה' עליו על כל היום . והנה מה שדרך בני אדם הרבה ההולכים חשך לא אור לרדוף כל היום מבקר עד ערב אחר ההבל לאסוף חיל ולקבץ הון זה דרכם ככל למו ללד שהיאר מסמא את עיניהם לאמר הלא כתיב וברך כל אשר תעשה לכן אם תעמול ותעשה הרבה . יוחר יחול הברכה :

אמנם באמת לשוא עמלו כי יש שעמלו מעט ויריחו הרבה ויש אשר עמלו הרבה ואפילו מעט אין להם וכבר אמרו ז"ל כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ היא עול הפרנסה ולכן אם יקיים האדם מלות בכורים כה"ל אשר יתן ראשית היום

להש"י בתורה וחפלה אשר זה הוא העיקר והיסוד לכל היום ממילא יתברך מהש"י וילליח אשר לא יולרך לשום את עול הקשה על שכמו כי לריך אדם להאמין כי אין אדם נוגע בזמון לחבירו אפילו כמלא נימא . וגם אם יעמול הרבה לא יגיע לו רק מה שנגזר עליו משמים . והכל קליבין לאדם מר"ה . וזהו והיה . עיקר שמחה הוא לאדם . פי תבא . לבחי' זו . אל הארץ אשר ה' אלהיך נתון לך . ירצה כשמדע גלממה וככון לך הדבר שכל מה שינתן לך כל ימי היותך על הארץ . הוא הכל מהש"י . והוא הנותן לך כח לעשות חיל . ונותן הוא לשון אה . כי תמיד הוא הנותן והכל בהשגחה פרטיות מהש"י . וממילא יהי' במוטו חזק בהש"י ועי"ז לא יטרך לעמול הרבה . ופרנסתו מתברכה וכמבואר בזה"ה . כי ע"י בטחון פרנסתו מתברכה . ודלגה מפסיד הפרנסה [ויובן זה עפ"י מדרש אגדה הוא ברמב"ן פ' שמות הבאתי שם . וז"ל מהו אהיה אשר אהיה . כשם שאהיה הוא עמי כך אני הוא עמך וירצה ע"ד המבואר ברמב"ם אמונה והשגחה קשורים זה בזה . כי כפי אמונה שיש לאדם בהש"י שהוא הבורא והוא המשגיח ואין בלתי . כן השגחה הבורא ית' עליו . להמציא לו כל מחסורו . וזהו רעון יראוי ישעה . ולהיפך חלילה אם אין לו אמונה יוחר השגחה ממנו . וזהו אהיה אשר אהיה . ירצה שאהיה לפס לאלהים ולהשגיח עליכם כאשר אהי' . כמו שאהיה בלבכם פפי אמונה הנשרש בלבבכם] . וכפל הלשונות נחלה וירשחה וישבת בה . הוא ע"ד לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך פי' . כי ע"י כח האמונה אשר בך יושרש גם בלב זרעך ויהי' אמונתם חזקה בה' ויהי' לך נחלת עולם ולידושה לבניך וב"ב מעתה ועד עולם . ולקחת מראשית כל פרי האדמה . ירצה כי עי"ז שיהי' אמונתך חזקה בה' כי הוא הטמן והוא המשגיח . עי"ז ולקחת מראשית כל פרי כו' מכל מה שהש"י יומין לך תפריש מראשיתו לה' . הן בגופו . והן במוטו . והן מכל ימי שני חייו מיד כשקם ממתנו יהי' ראשיתו להש"י כהג"ל בשם מורי ז"ל . וישעבד כל רמ"ח אבריו וס"ה

החזר לבא לפני המלך בן אלו אומרים הבט משמים וראה כי היינו לעג וקלס בגוים כו'. ובכל זאת שמך לא שכחנו נא אל תשכחנו. ונראה שזה ה' תלית השבועה. הגם כי ללד מדת הדין לא יהי' ראויים לקבלם בתשובה עבד' לא ירח ממנו נדח וחומת ברזל לא יפסיקו בינינו לבין אבינו שבשמים. וגם אחר רוב העונות יתנוולו בלבנו הרהורי תשובה לשבז אליו. (ושהוא יקבל אותנו, וכאז את בן ירעה). וכמו שאנו רואין שאפילו פושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת שמו ית'. וזה מבורא בפרשת התשובה הלזו. והיה כי יבאו עליך כו' והשבות אל לבבך הבטית הש"י כי ודאי והשבות אל לבבך. וזה הוא מפעל השבועה. ושבת כו' אחת ובינך כו' מכת תשובה מהאב נמשך כח התשובה גם לבניו אחריו. כי כח האב צביט. והבא לטהר מסייעין לו. הגם כי חטא הרבה אם התחיל לעשות תשובה מסייעין לו מן השמים כמו שנאמר בוף הפרשה ומל ה' אלהיך את לבבך כו'. למען חיך. ירעה כי אדם המתחיל לשבז אליו ית'. ורעה לעבוד הש"ית ולהתפלל בכונה אמנם עוונותיו מצדלין ביט לבין קוט ולבבו כאבן וחיט יכול להתפלל כראוי. אזי כמעט תיו איתו חיים. כי יבין וידע בנפשו כי עיקר החיים לאדם לרדק נפשו בחיי החיים. א"ם צ"ה והוא אינו יכול לרדק עצמו ולהתפלל בכונה ודביקות. ותיי עובד' כבר מואם בו והוא ממש תרתי גיהנם. לזה הבטית ה' ית'. ומל ה' אלהיך את לבבך. כי הסור ממנו את לב האבן הקשה ובודאי ישיג מבוקשו למען חיך. שיהי' לו חיים ויוכל להתפלל בכונה ודביקות לרדק עצמו במקור החיים. ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על אויביך כו' כמו שאמרו חז"ל ע"פ וכתתי אדום תחתיד שביון שנתן רשות לריבים ליתן לס"א תלקו. וכענין שער המשתלח בידוע. כמו בן אש אדם זוכה לעשות תשובה. אזי כל האלות אשר היו ראויים לתול עליו ח"י יתן ה' על אויביך כי בזה נתנים לס"א חלקו. [וכאשר שמעתי בשם הרב הקדוש ממנוצח ז"ל בענין שהי' יושב בסוד ישרים ועדה

ושם"ה גידיו לעבודת הש"י מיד צבקר והבא לטהר מסייעין לו. ומכת קדושת עבודת ה' בשעה ראשונה יהי' בנקל לו לעבודת ה' בכל היום. אשר ה' אלהיך עותן לך. ירעה שכל יתגאה גם בעבודת הש"ית. גם כי הבחירה ידיו של אדם. והרשות נתונה. אעפ"כ תדע נאמנה אשר ה' אלהיך עותן לך. כי אלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו. כמו שמבורא בערבי נחל על פסוק וידעת היום והשבות אל לבבך. הבחירה דבריו כמה פעמים. ושמת בטנא. הוא התורה כמבורא לעיל. וגם הכונה כי טנא הוא כלי המלאכה הדבר הניתן בו. וכן לריך כל אדם לעסוק בעבודת הש"י במדת הכנעה וענוה:

פרשת נצבים

והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה כו' עד סופו לאהבה את ה' אלהיך כו' אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליזחק וליעקב אתח להם. עיין בבעל עקידה בתחלת הסדרה לעברך צברית ובאלתו מה זה ענין השבועה. ועיין בנפשי נשרים שם ולענין נראה בעה"י. כי הרבה מונעין משפט התורה אדם שחטא הרבה מונעין ממנו דרכי תשובה ואין לו תקומה תלילה. כמבורא בריב"ם הלכות תשובה פ"ו הלכה ב'. וכמו שמצינו באשר שאמר לר"מ כך שמעתי מאחורי הפרגוד שבו צביט שובבים חוץ מאחר. ובאמת כלל בידיו שאין לך דבר שעומד בפני התשובה. כי ללד מדת טובו וחסדו חותר תחירה מתחה כסא כבוד ופותח יד להשבים אליו באמת ובתמים כי לא ירח ממנו נדח. וע"ז אמרו ז"ל כל מה שאומר לך צבע"ב עשה חוץ מלא כטודע. והוא משל לבן מלך שמרד באביו והבעים אותו. ודחה אותו מבית המלך. והושב שומרים לכל להניחו ליכנס לתלך המלך אמנם כאשר ראה אביו המלך ממקו שבתו. את גדול הכנעה של בנו והליך וסובב את חזר המלך צבתי ובתחמוטם. ומשרתי המלך מרים ודוחפים אותו. בודאי רחמי האב על בנו מרובים ויהמו מעיו עליו. ומזה לפתות לו שערי

לחשוב עלה נידון הגזירה רעה אשר יאלה נואח
 הממשלה. ואמר כי עלה היעולה לאסוף
 הון רב וליתן לשר אחד הידוע. ושאל לכל
 היושבים אהו לאמר. לכאורה מה חועלת
 הוא בהמון. ממ"נ אס גזירה הוא משמים
 ח"ו למה ליתן עוד ממון לזה. ואס אינו
 גזירה הוא משמים. בודאי בלא זה יובטל.
 ולא ידעו להשיבו. ואמר הוא ז"ל. כי ודאי
 יוכל להיות כי הוא נגזר מהש"י. אמנס כאשר
 נעשה חשובה יבטל הגזירה בעזש"י. רק
 כיון שכבר נתן ראות. לריבים ליתן לס"א
 תלקו. כמ"ש ונחתי אדום חסחך. לכן
 לריבים אנו ליתן ממונינו. ולהיות להם חלקם
 סחחינו. ולכן לפ"ז לריבין אנו מקודם לשב
 בחשובה שלימה להש"י ולמות יראי ה' שיסעו
 בכל עיר ועיר להוכיח את העם שיחזרו
 בחשובה. ואח"כ ליתן את כסף הפדיון.
 ודפח"ת]. ונבא לבאר סוף הסדרה ראה
 נחתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות
 ואת הרע. והדקדוקים הגופלים בזה הפרשה
 מובן. עפ"י משל לשדכן אחד שבא לגביר
 אחד מכוזב מאוד. אשר ה' לו בן יחיד
 נחמד ומפואר. ודיבר עמו נכבדות ג"כ עם
 גביר אחד מאחד ערי ישראל הגדולים. והוא
 מיוחס ומפלב גדול. אך שהי' בילה וקמזן
 גדול. אשר עי"ז לא ה' רולה הגביר הראשון
 לשדך עמו. ויהי לינוס בן אהו השדכן עוד
 הפעם להגביר הנ"ל ואמר לו עתה יאות
 הנכבדות מכל לך. עבור בך העלם הנכבד
 כי הגביר השני כבר מת. והשדך בעלמו הוא
 אך טוב לך מכל לך. כי היא בן חיל מאוד
 מאשרת בעיני כל רואיה והיא ממשפחת אפרתים
 ודמי הנדן רב מאוד. ודיבר על לבו.
 ונתרצה בזה. אך בזאת יאות לו. אס הוא
 דבר מת. ויהי ליום המוגבל נסע עם בנו
 הנחמד לשם על כחיבת הננאים כנהג. וכאשר
 הגיעו סומך לעיר יאל הגביר המחוסן הכילה
 לקראתם ויהי בהביטו אליו ויחדר חרדה גדולה
 עד מאוד כי נדמה לו שבא אליהם אחר מוחו
 במלבושו שלש בחיים חיזחו כאחד העניים
 ההולכים על הפחחים. ושאל להנאים אשר
 אהו אס גם הם ראו אהו. ואמרו הן. ושאל

להשדכן אס גם הוא רואה אהו. ואמר לו
 מה החמיה כ"כ הלא ודאי הוא חי רק הביטו
 נח אליו. אס אדס כזה אשר הוא בילה מאוד
 והלך במלבושים כאלה אשר עיניכם חחוינה
 משרים. אס הוא בבחי' חי ודאי חיו אינו
 חיים. והוא בבחי' נח לגמרי. ודברי לדקים
 כי הוא כאלו כבר מת ובטל מן העולם.
 וא"כ השדך הוא טוב לך וכדמיון הזה. אמרו
 ח"ל רכעים בחייהם קרוים מתים. לדקים
 במיתחן קרוים חיים. והגה"ש חיים המדומה
 כנ"ל אשר חיהם אינס חיים. ויש חיים
 אמיתי חיים של לדקים. חיים של טובה.
 וזה ראה נחתי לפניך את החיים. ר"ל חיים
 המדומה. ואת הטוב. ר"ל חיים אמיתי שהוא
 הטוב. ואת המות. ר"ל מות המדומה.
 והוא מיתח הלדקים. ואת הרע מוח האמיתי
 [ועיין בבעל עקידה מובא בכנפי נשרים
 סוף פרשה זו משל נחמד על שלשה בחינות
 אדס ע"ש] ומפרש אשר אנכי מטך כו' וחייית
 ורבים וברךך בארץ. זה ארץ החיים עוה"ב
 כמבואר ברמב"ם הלכות חשובה. והוא חיים
 האמיתי. ואס יפנה כו' אדד חאבדון. מעוה"ז
 ומעוה"ב. ובחרת בחיים למען אחיה אחיה
 וחרעך. ירלה שחבחר בחיים כזה. אשר
 נופל עליו לונד למען אחיה אחיה וחרעך יחד
 כי הלדקים גם במיתחן נקראו חיים. א"כ
 הם וזרעיהם הם בחיים יחד. חיים כזה
 חבחר וזהו לשבח על האדמה אשר נשבע ה'
 לאבוחך לאברהם ליזחק וליעקב לתח להם.
 כי עדיין הם בחיים :

פרשת וילך

משה וידבר את כל הדברים האלה
 כו'. ויאמר אליהם כו' לא אוכל
 עוד ללאת ולבא כו' ה' אלהיך הוא עובר
 לפניך כו' עיין בספר הקדוש מאור ושמש
 במשל נחמד המבואר במדרש בשינו קלח.
 לארי מלך החיות אשר קלף על עבדיו הם כל
 החיות כולם והי' זחילים ורועדים מאימת
 קלפו ולא הי' יודעים היך ישאו פנים לבה
 אל המלך. להסתכן ולבקש על נפשם להסיר
 ח.ח.

שעמדה לו נגד ה' והאויב הגדול העומד על נפשינו כאמרם ז"ל ברא הקב"ה ית"ר ברא תורה חבלין . ואין לנו חבולה אחרת זולת התורה הזאת לכן אחיי ורעי נחפשה דרכיו ונחקרה במה אנו עוסקים כל השנה אם לא בטלנו מהתורה ואם אנו אזהבים את לומדי התורה לטעם ולתמכס . ועיין בספר הנ"ל על פסוק לא אוכל עוד ללכת ולבוא ה' אלהיך הוא עובר לפניך [ר"ל הוא יעבור עותידך] . וז"ל יש לפרש שהורה לנו אלה מקראי יקודש לעורר לבבות עם ב"י בימים האלה ימים הנוראים הממששמיין באין שהם עת משפט לאלהי יעקב לב ליה' נכון לבו בטוח בתפלת הדיק אשר הוא חוסה בלבו שיפגיע בעדו או לבטוח באיזה מלוא שפשה שעל ידו תלא כאור משפטו . כי אין הדבר תלוי אלא בו לשב בתשובה שלימה ולשפוך שיחו לפני בעל הרחמים בתפלה ותחנונים שישוב ירחמהו ויקבל תשובתו וכמל הנ"ל . ולהבין זאת נראה עפ"י משל לחולה שבא אליו רופא מצומח ורואה איך שבתלוי זה נכלל כמה מיני חולאת . אשר נלריך לכמה מיני אמים לרפואתו וגם האלטומכא שלו נלריך לנקותו מהזהמה ובלעדי זה לא יכון שום רפואה . ולכן מקודם נתן לו תרופת הקאה לנקות זוהמה האלטומכא ואח"כ נתן לו אמים לרפואת חולתו לכל מיני החולאת אשר לו . והנמשל מובן כי דייק הדור הוא הרופא מומחה לחולואי הנפש כעו ששמעתי בשם אדמו"ר הרב הדיק מלובלין זל"ט טוב שברופאים הוא אשר ירפא נפש האדם שלא יבא לגיהנם אמנם מקודם צריך ליתן לנפשו תרופת הקאה היינו שיחזק מאוד על מעשיו הרעים ולעבוד אותם ולנקות את נפשו מזהמת החטאים אשר ידע בנפשו נגעי לבבו ובפרט חטאות נעוריו אשר מי יאמר זכיתי לבבי וזה נקדח לואה כמ"ש כי כל שולחנם מלאו קיח לואה . ונריך לנקות הלואה והזהמה ולהשליכם החולה ואת"ו יוכל הדיק רופא הנפש לרפאותו בסם התורה . וזה המבואר בתנא דבי אליהו פרק א' ימים יוצרו ולו אחד בהם . זה יום הכפורים לישראל לפי

חמת קלפו מעליהם וענה להם השועל פקח שבחיות אל תיראו ואני אלך לפניכם ואפי"ה את המלך בשלטה מאות משלים אשר אנכי ידעתי ושמעת את המלך בהם . ובעזרה"י יתפיים על ידם ויהיו לפניו לרצון ויתרצה לכם ובטחו החיות בדבריו והלכו כולם לפני המלך והחכם בראשם וכאשר הלכו שליש הדרך . החזיר פניו אליהם ואמר הוי לי כי נדמיתי כי נשכחו ממני השליש מהמשלים מחמת פחד המלך . ואמנם עוד התחזקו עליהם לאמר כי גם בהשגי מאות המשלים יתפיים האלך וכאשר הלכו שוב שליש הדרך ובא יותר קרוב לבית המלך . נשכחו ממנו עוד מאה מהמשלים ושוב התחזקו עליהם במאה הנשארת אשר גם בהם יוכל לפי"ה את פני המלך . ואמנם כיון שהגיעו קרוב לבית המלכות ושמע שאגת ארי וקול שחל . נשכחו ממנו כולם ונכחמו טענותיו ואמר להם דעו אחיי ורעי כי אבד תקותי ותחלתי נכזבה כי מחמת פחד המלך ומהדר גאוט נכחמו טענותי ונשכחו ממני כל המשלים אשר אנכי בטחתי עליהם . לכן אחיי ורעי כל אחד יבקש על נפשו ויתחנן לפני המלך אולי יתראה ברחמים להגות אליכם חסד ואם אין אנו מי לי . ואין לכם להשען כ"א על רחמי המרובים והנמשל מובן . וזה הרמז בהכתוב אריה שגז מי לא ירא . והראשונים נאו כימן בזה אריה ר"ת "אלול ר"ה י"ה"כ . "הוי"ר . ובר"ח אלול אנו מתחילין לתקוע בשופר לעורר לבב העם לתשובה וכמו היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו . וכמו בעיר בצורה מוקפת חומה אשר הזופה עומד במגדל גבוה לראות אם חיל עם השונא באו אל העיר להלחם עליה להרוס חומותיה ולתפשה ולהשמיד כל יושביה וכאשר ראה כי המה באו על העיר . תוקע בשופר להקהל ולעמוד על נפשם ולסגור החומה בדלתים ובריח ולהקן את דרכי החומה . כמו כן בחדש אלול אשר יום הדין ממשמש ובא אנו תוקעין בשופר להקהל ולעמוד על נפשינו ולתקן החומה היא התורה והמלצה המגינה עלינו והיא כתרים לפני הפורעניות . ואורשנו הקדושה היא

לפי שהיתה שמתה גדולה לפני הקב"ה שנחמה
 באהבה רבה לישראל משלו משל. למען הדבר
 דומה למלך אשר ורם שהיו עבדיו ופ"ב
 מוילחין את העבדים ומשליטין אותם כנגד פתח
 בית המלך. וכשהמלך יוצא ורואה את
 העבדים הוא שמה שמחה גדולה [והוא כמו
 שחז שמה כשרואה בעלמא התקלה שמקרא
 בנו כאשר נכרך לזה. ואם ר"ה הוא שמה
 יותר כן. העבירות נקראו עוונות וזכיות
 כפור כאשרם עושה השופט בקראו מוילחין אז
 את העבדים. ושמה הקב"ה שנחמה גדולה
 ומכ"ם את עשה השופט מחבבתי ולא הזדוות
 נעשו כזכיות בודאי שמה ע"ה הקב"ה ולהבין
 זאת איך הזדוות נעשו זכיות. נראה כי כמו
 שהקב"ה משתעשע בזכיות של הדיקים
 וכמבואר בחג"ל דבי אליהו. ח"ל עפ"י
 הקב"ה ליטב בבית המדרש הגדול שלו והוא
 להם דור בני פלוני כך עשה תורה ודן עשיתי
 עמו לדיקה. כן השב. בתשובה י"ל כל עון
 אשר עשה הרי קיים מלות השופט על כל
 חטא ועון והם הם הזכיות כי משל חטא
 נעשה מלה והוא מלות השופט. ולכן נקראים
 שבע"ה עומדין אין לדיקים גמורים יכולין
 לעמוד כי הם אין צדיק מנהג השופט :
 [הקב"ה משתעשע באושר המלכות והזכיות
 הנעשים ע"ה השופט]. ופ"ד תעלה יש
 בבטלי השופט שיש להם לב למלך כי
 חטאם נגדם תמיד כמ"ס דהמע"ה. והוא שמי
 נגדי חמיר. ומשמתי לי זה זכונה בדברי
 חכמינו ז"ל אין אדם נחמנה עיניו על
 הצבור אלא ח"כ קופה של שני"ט תלוי
 לו מאחוריו. ויראה כי העבירות מבוטח

בשם שרעים והוא באמת כבר עשה השופט
 אך תפארתו נגדו תמיד ולכן אך הוא מכונה
 בשם קופה של שרעים ולא השרעים מעצמן
 תלוי לו מאחוריו והנה מעיקרי השופט הוא
 לקיים מלות עשה של והשבת לרשך כמוד. .
 והוא המביא גאולה לעולם. ובמע"ז ממירי
 מקאזמיר ז"ל על אמרם ז"ל כי אריכות
 הגלות הוא צעון שנאת חנם. והקשה מה
 כולי האי הלא עון ע"ז שהי' צמודין הראשון
 קשה מזה ואמר שזה מדה כנגד מדה צעון
 שנאת חנם לריבין להיות בגלות ג"כ בחנם.
 ואם נזכה להשבת כל אחד מישראל בחנם
 השי"ת יגאל אותנו בחנם והו בחנם נמכרתם
 יראה ע"י שנאת חנם נמכרתם בגלות. ולא
 בכסף חגאלו אך כאשר נתקנו עון שנאת
 חנם ונקיים המלה של והשבת לרשך כמוד
 אז השי"ת יגאל אותנו. אמר כיה"ר ב"ב :

ויקרא משה ליהושע כו' כי אחה תבא
 את העם הזה אל הארץ. ופרש"י
 ארי את תיעול עם עמא הדין. משה אמר לי'
 ליהושע זקנים שדוד עמך כו' אבל הקב"ה
 אמר ליהושע כי אחה תבוא את ב"ב כו'
 הכל תלוי בך כו'. ולכאורה קשה האך
 עלה על הדעה שמה אשר נאמר עליו בכל
 ביתי נאמן הוא יאמר דבר שלא כרעו ית'.
 אמנם נראה כי משה ידע מה שאירע לו עם
 ב"י. כמ"ס והביטו אחרי משה. לכן נתן לו
 ענה להחזיק בשלום עם זקנים שדוד ועל
 פיהם יהי' כל ריב וכל נגע והוא ע"ד
 מותר לשטות מפני דרכי שלום. ועי"ז יפעול
 הכל כרעו :

ליום ראשון של סליחות.

ושבת ועיה"כ. עוד מבואר שד' ימים הם כמו
 ד' ימים ביקור הקרבן. שבכל הקרבנות
 בפרשת פנחס כתיב והקרבתם עולה. וזכ"ה
 כתיב ועשיתם עולה ללמד שזכ"ה יעשה
 כל אדם עמנו כאלו מקריב את עמנו. ולכן
 קבעו ד' ימים לבקר כל מומי חטאנו ולשוב
 עליהם

מנהגי ישראל מורה הוא שאנו נוהגים
 לקום באשמורת לומר סליחות
 וחמנוים ביום א' שלפני ר"ה. כמבואר
 ברמ"א סי' תקפ"א בכדי להיות ד' ימים
 לפני ר"ה להשלים הד' ימים לעשרת ימי
 תשובה שא"ל להשפנות. והם ב' ימים. ר"ה